

HAJDÚHADHÁZI VÁROSI ÓVODA
4242 Hajdúhadház,
Szilágyi Dániel utca 2-4.
OM azonosító: 030846

HAJDÚHADHÁZI VÁROSI ÓVODA

Pedagógiai Program

OM: 030846

Hajdúhadház
2018.

I. Bevezető

A Pedagógiai Program átdolgozást az intézmény Alapító Okirat módosítása és a névváltozás, valamint a város óvodáinak összevonása indokolta.

Hivatalos megnevezés 2018. január 01-től Hajdúhadházi Városi Óvoda.

1.1. Bemutató

Óvodánk székhelye Hajdúhadházon a Szilágyi Dániel utcán, a város széléhez közel épült 1984-ben. Lehetőségekhez képes próbálunk minden igényt kielégíteni, amit az intézménytől elvárhatnak. Folyamatosan azon dolgozunk, hogy a kisgyermekes családok megfelelő környezetet és programot találjanak intézményünkben az óvodás évek alatt. Igényeiket és elvárásait figyelembe véve hangsúlyozott a szabadjáték, az egészségnevelés, az egészségkultúra, a mozgásfejlesztés valamint a beszéd a kommunikáció, az önkifejezés és a kreativitás fejlesztése. Lakókörzetünkben növekvő tendenciát mutat a szocio-kultúrálisan hátrányos helyzetben nevelkedő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. A családok zaklatott életvitele tükröződik óvodánkban a gyermekek viselkedésén is, mindezek a tényezők szükségessé teszik a hátrányos helyzet kompenzálását, az esélyegyenlőség megteremtését, az egyéni bánásmódot és megkülönböztetett gondoskodást.

1.2. Helyzetelemzés

Az óvodai tartalmi munka kibontakozását a jelenlegi, gazdasági, társadalmi szükségletek és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény határozza meg.

Törvényi háttér a pedagógiai és nevelési programhoz:

Törvények:

- 2011. évi CXC Törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CLXXXVIII. Törvény a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről
- 229/2012. (VIII.28) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

- 363/2012. (XII.17) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 32/1997. (XI.5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2012. évi CLXXXVIII. Törvény a köznevelési feladatot ellátó egyes önk. fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelete a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról
- Alapító Okirat

Óvodánk 500 férőhelyes 20 csoporttal működik, saját konyhával nem rendelkezik, az étkeztetés a Földi János Kéttannyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény konyhájáról illetve a Város Központi konyhájáról történik.

Gyermekeink nagyon nagy százaléka etnikai kisebbséghez tartozik, így a differenciált fejlesztés megvalósítása az esélyegyenlőség biztosítása kiemelt feladat számunkra.

Fontos a családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása. Óvodai nevelésünkben az új módszerek, pedagógiai törekvések felé való elmozdulás a korszerű innovatív pedagógiai munka eredményességét teremtheti meg. Gyermekeinkkel szakmailag jól felkészült pedagógusok foglalkoznak, munkájukat szakképzett dajkák segítik. Nevelésük hatékonyságát támogatja, amennyiben ezt a fenntartó, illetve Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúhadházi Tagintézménye biztosítani tudja, logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus és pszichológus.

Óvodánkban a beilleszkedési, tanulási és magatartás zavaros gyermekek integrált nevelését és fejlesztését is ellátjuk, biztosítjuk számukra az esélyegyenlőséget, elősegítjük a fejlődésüket és javítjuk életminőségüket.

A migráns gyermekek interkulturális nevelése:

A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést, emberi méltóságát elismerve és tiszteletben tartva.

Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.

Az óvodapedagógus felkészül a szülőkkel és a gyermekekkel való kapcsolatfelvételre, alapvető elvárás a magas szintű empátia illetve előítélet-mentesség.

II. Gyermekkép, Óvodakép

2.1. Gyermekkép

Az óvodás gyermek, fejlődő, alakuló személyisége, természetes módon kezeli az egyenlőséget gyermek és gyermek között. Az óvoda alapvető funkciója az integráció és az inklúzió. Az érzelmi biztonságra alapozott szocializáció fenntartja a természetességet, erősíti az elfogadást és a toleranciát. Minden gyermek sajátos egyedi öröklött tulajdonságokkal, személyiségjegyekkel rendelkező egyszeri, megismételhetetlen fejlődő személyiség.

Fejlődését meghatározza öröklött tulajdonságai, szociokulturális környezete és a környezet hatása. Az elvárások igazodnak a gyermek fejlődéséhez, a fejlesztés azon a területen valósul meg ahol szükséges, nem terheli túl a gyermeket. A gyermeki kíváncsiság ébrentartása a motorja az óvodai életnek, ehhez rendeljük a feltételeket, mind tárgyi mind pedagógiai szempontból. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú, szeretetteljes, elfogadó nevelésben részesüljön, s a meglévő hátrányok csökkenjenek.

2.2. Óvodakép

Óvodánk szakmailag önálló, mely a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek harmadik életévtől az iskolába lépésig. Nevelésünk során kiemelt feladatunk, hogy óvó-védő, szociális, nevelő - személyiségfejlesztő funkciók maradéktalan érvényesítésével segítjük a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlődését, az egyéni sajátosságok és a gyermekenként eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ennek megfelelően alakítjuk a környezetünket. Ennek érdekében nevelőmunkánk során az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkörben sokszínű, életkornak és fejlettségnek megfelelően gyermeki tevékenységek közül kiemelt szerepet szánunk a szabadjátéknak, a mozgásnak valamint egész személyiséget komplexen fejlesztő anyanyelvi nevelésnek. Óvodánkban minden gyermeket megillet személyiségének feltétel nélküli elfogadása, szeretete, szükségleteinek kielégítése a fejlődését elősegítő egyéni bánásmód.

III. Helyi nevelési programunk feladatai

3.1. Általános feladataink:

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, különös tekintettel a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekekre.

Fő törekvésünk, hogy minden gyermek lehetőségeihez mérten közvetetten, a kompetenciák és képességek célzott fejlesztésével felkészítsük a zökkenőmentes iskolakezdésre. Mindezt a gyermekek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára, a mozgásra és a játékra alapozva szervezzük.

Egészséges életmód alakítása:

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése, az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel alakítása, különös tekintettel a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyerekek esetében.

A fejlődés korai szakaszában meghatározó jelentőségű az egészséges életmódra való felkészítés, hisz a megszerzett ismeretek, készségek, és beépült szokások a későbbi életvitelt meghatározzák és befolyásolják.

A gyermekek már korábban megszerzett ismereteire támaszkodunk, azokat erősítjük. Alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét.

Megfelelő napirend kialakításával a gyermekek számára nélkülözhetetlen stressz-mentes, nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságos légkör feltételeit biztosítjuk.

Az egészséges környezet és az egészséges életmód egymással szoros kölcsönhatásban vannak, egymásra épülnek, kiegészítik egymást. Ezért tartjuk nagyon fontosnak a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását.

Érzelmi és erkölcsi nevelés és szocializáció biztosítása:

Az óvodás gyermek számára a felnőtthez fűződő viszonya nyújtja azt az érzelmi biztonságot mely nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé és jó közérzetet biztosít. Fontos ezért az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka pozitív töltésű érzelmi kapcsolata, pozitív attitűd megnyilvánulása.

Óvodai nevelésünk támaszkodik a családi nevelésre, figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, megismerjük a gyermekek óvodáskor előtti fejlődését, mely kiemelt jelentőséggel bír a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyerekek esetében.

A kisgyermek „én-központúsága” révén, csak önmagára képes figyelni, ezért fokozatosan, érzelmi alapon fejleszthetjük ki azokat a mechanizmusokat, melyek segítségével a gyermek képessé válik másokkal is törődni, együtt érezni, átérezni mások érzelmeit. Ezek az erkölcsi normák és tulajdonságok akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást, ami leginkább a kooperatív megoldásra ösztönző helyzetekben realizálódhat. Gyermekeink ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet és a szülőföldre való kötődés alapja, valamint legyen fogékony az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodapedagógusainknak, s az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékűnek kell lennie.

Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés az óvodában elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlődés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával, fejlettségével. A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a

kommunikáció fejlesztése, hiszen a kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze. A kommunikáció célja a kapcsolat felvétele, az információ cseréje, a társ reakcióiból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése. Az óvodapedagógus személyes példájával, odafigyeléssel, meghallgatással, beszélgetéssel, kommunikációs helyzetek megteremtésével biztosítja az egyéni fejlődés lehetőségét, ösztönzi a gyermekek közötti kommunikációt.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, beszélő környezettel, helyes mintaadással, és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével), mely kiemelt fontossággal bír a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek esetében.

A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Így a gyermek egyéni érdeklődésére, mint életkori sajátosságára, élményeire, ismereteire építve biztosítunk változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményekhez és tapasztalatokhoz jutatjuk őket.

3.1.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása az óvodai nevelés folyamatában kiemelt jelentőségű. Segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának alakulásához, megteremtve a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Különösen nagy hangsúlyt kap olyan gyerekek nevelése folyamán, ahol halmozódott hátrányokkal, lemaradásokkal, hiányosságokkal kell számolni már születésük pillanatában – korábbi eseményeket nem említve.

Valamint fontos tényező a prevenció szempontjából is, hisz minél korábban kezdjük el kialakítani az ehhez szükséges készségeket, szokásokat, annál nagyobb eséllyel épülnek be aztán a későbbi életvitelbe.

A megfelelő környezeti tényezők nagyban hozzájárulnak ehhez a munkához.

Óvodánkban különösen fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai elősegítsék, hogy- a gyermek - a hátrányos helyzetű is, - egyéni fejlettségének megfelelően képes legyen a környezethez való leoptimalisabb alkalmazkodásra.

A fentieket figyelembe véve, fontos számunkra a testi-lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során.

Törekszünk az egészséges életmód iránti igény megalapozására már az óvodai élet során, belső igénnyé téve azt a további életszakaszokra.

Az egészséges környezet és életmód egymással szoros kölcsönhatásban van, ezért fontosnak tartjuk a környezettudatos magatartás megalapozását, melynek során külön figyelmet fordítunk a szülők szemléletformálására, így adva alapot a környezet megóvására irányuló szokások és szabályok kialakításának. Az óvodai integrációs pedagógiai rendszert bevezetve igyekszünk minél több közös programot, rendezvényt szervezni, ahol gyermekeink szülei is jelen vannak, ezáltal is formálva, alakítva, javítva a családok szokásait.

Az egészséges életmód alakításának területei:

- a. Egészséges környezet biztosítása.
- b. Helyes életritmus biztosítása.
- c. A gyermek gondozása, szükségleteinek kielégítése, egészségvédő szokásainak kialakítása.
- d. A gyermek egészségének védelme, mozgásigényének, edzettségének biztosítása.
- e. A mozgás fejlődésének elősegítése, testi képességeinek kibontakoztatása.
- f. Prevenció és korrekció testi-lelki nevelési feladatok ellátása.

a. Egészséges környezet biztosítása:

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodni kell a megfelelő tárgyi környezetről, melynek egyik színtere az óvoda udvara.

Udvaraink tágasak. A játszóhelyek a sokrétű tevékenységvégezés szempontjait figyelembe véve lettek kialakítva. A fokozott mozgásigény kielégítése szempontjából, figyelünk arra, hogy mindig legyen egy nagyobb szabadterület a nagy mozgásokhoz, csapatjátékokhoz.

A játékok elhelyezése ne akadályozza a szabad mozgást, és a beláthatóságot. Mozgásfejlesztésre szolgáló különböző udvari játékokkal, ügyességi mászóakkal, homokozókkal, mászó-házakkal, pihenésre, rajzolásra alkalmas területtel tesszük

színebbé az udvari játszórészt. Gondoskodtunk fedett részről így kedvezőtlen időjárás esetén is lehetőséget tudunk biztosítani friss levegőn való tartózkodásra. Nyáron különösen vigyázunk arra, hogy mindig legyen árnyékos rész a pihenésre. A játékok, sportszerek biztonságos használatára folyamatosan ügyelünk.

A természetes anyagokból készült udvari játékok bővítését folyamatosan tervezzük.

Óvodánk épületei belülről tiszták, világosak, törekszünk az esztétikus környezet kialakítására.

Tárgyi adottságaink, felszereltségünk megfelelő.

A bútorok a gyermekek méretének megfelelőek, játékhöz alkalmazhatóan mozgathatók, variálhatók.

A csoportsobákban ugrókötelekkel, trambulinokkal stb. biztosítjuk a mozgásfejlesztéshez szükséges feltételeket.

A mosdókban, az intim környezetben történő WC – használatot válaszfallal, függőnnyel, ajtóval biztosítjuk.

A környezeti ártalmak kiküszöbölése:

- igyekszünk energiatakarékos fogyasztást biztosítani (neonok cseréje, régi csaptelepek cseréje, nyílászárók cseréje sikeresen befejeződött)
- felhívjuk a figyelmet a felesleges fogyasztás káros következményeire (villamos energia, víz)
- lehetőségünkhöz mérten igyekszünk a szelektív hulladékgyűjtés elveinek megfelelni, elhelyezett elemgyűjtő láda van, a papír és a műanyag szemetet a csoportsobákban, a kukában, a szerves hulladékot pedig külön edényzetben gyűjtjük
- az udvaron esztétikailag és higiéniaailag elfogadható tárolókba gyűjtjük a szemetet
- mind az udvaron, mind a csoportsobában minél több zöld növényt biztosítunk

b. Helyes életritmus biztosítása

A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés, egyéb tevékenységek) visszahatnak az életfolyamatokra.

Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet.

A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, a gyermek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége meghatározó.

Napirend kialakításának elvei

- Nyugodt, biztonságos óvodai élet feltételeinek kialakítása.
- A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevétele.
- Rugalmasság és lehetőség szerint folyamatosság.
- Játékidő védelme.

Óvodánkban a csoportok folyamatos napirenddel működnek.

Napirendünket a stabilitás és rugalmasság jellemzi.

Stabil pontokat a rendszeresség, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (étkezés időpontja, szabad játék, mozgás, szabadban való tartózkodás, pihenés).

A napirend segíti a csoport szabály és szokásrendszerének alakítását, a gyermekek biztonságérzetének megalapozását, kellő önállóságot ad, megfelelő rugalmasságot biztosít. Napirendünkben a tevékenységek komplexek, egymásra épülnek, tele ötletekkel, érdeklődést felkeltve, s lehetőséget biztosítva az elmélyült tevékenykedésre is.

c. A gyermek gondozása, szükségleteinek kielégítése, egészségvédő szokásainak kialakítása

Óvodai nevelésünkben a gondozást alapvető tevékenységnek tekintjük. A gyermekek eltérő szociokulturális háttéréből kiindulva igen nagy különbségek adódnak. Mindent megteszünk a megértő, tapintatos, elfogadó magatartás kialakítására.

Az óvodába lépéstől biztosítjuk az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, pihenés, edzés szervezetségét. A szokások kialakítását az alapoktól kell kezdenünk, gyakran az eszközök rendeltetésszerű használatának bemutatásával, gyakoroltatásával. A tevékenységeket mindaddig együtt végezzük, amíg nem biztos a végrehajtásban a gyermek.

Nagyon fontos a személyes kapcsolat és a példamutatás a szokások kialakítása folyamán.

Az óvodapedagógus feladata:

- a személyi higiéné szempontjából szükséges feltételrendszer napi biztosítása
- figyeljen és vegye észre, ha pl. gondozatlan a gyerek, leszakadt a gombja stb., s ennek megfelelően a személyre szabott törődést juttassa érvényre
- szervezze meg a higiénés szokások szabályrendszerét, s alakítsa ki a belsővé válás útját
- vegyes életkorból adódóan külön figyelmet fordítson az egyéni segítségnyújtásra

- példamutatással ösztönözze a nagyobbakat, az ügyesebbeket a pozitív példamutatásra, segítségnyújtásra
- biztosítson lehetőséget a gyermeki modellkövetésre

Testápolás

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti. Biztosítjuk a gyermek egyéni igényeinek megfelelő alkalmazkodást, befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását. Szükség esetén egyes gyerekek teljes mosdatása biztosított.

Személyi higiéné szempontjából fontosnak tartjuk a lehetőség szerinti fogmosást, az otthoni haj és körömápolást. Orrtörésre a papírzsebkendő mindenki számára elérhető helyen van, használat után fedett szeméttárolóba kerül.

A gyermekek a testápolási teendőket szükség szerűen végzik a nap bármely időszakában.

A gyermekek fokozatosan, fejlődési ütemüknek megfelelően jutnak el a személyes gondozottság igényéig.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejlesztheti a gyermek ízlését, önállóságát is.

Szülők számára is elfogadott a réteges öltözködés, ez a gyermek igényeit is szolgálja.

Papucs használata - a balesetvédelem szempontjából - nem megengedett.

Csere ruha, törülköző, váltócipő, tornaruha a szülők által részben biztosított.

Táplálkozás

A növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. Az óvodában a napi 3 x étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban, a napi tápanyagszükséglet 65 – 70 % - át kapják meg a gyermekek.

Az étrendről a szülők rendszeresen tájékozódhatnak. Az étkezések azonos időpontban történnek, kötött vagy kötetlen szervezeti formában. Az óvodapedagógus szabadon választhatja meg a szervezeti formát figyelembe véve a gyermek egyéni szükségleteit és saját attitűdjét.

Miután megismertük a gyermek étkezési szokásait a kívánt táplálkozási követelmények betartásában fokozatosan, tapintatosan járunk el. Az étkezés feltételeinek biztosításában a gyerekek is közreműködnek, különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítékre, a gyermekméretű eszközökre.

Vallási vagy egyéb okokból eltérő étkezést igénylő családok szokásait tiszteletben tartjuk, a gyermek étrendjének megtartásában partnerek vagyunk.

Az önállóság biztosítása érdekében:

- lehetővé tesszük, hogy az étkezéshez szükséges eszközöket a gyermekek önállóan vehessék el és terítsenek meg maguknak
- az evőeszközök közül, a kanalat és a villát kis- és középső csoportosok, a nagycsoportosok a kést is biztonsággal használhatják
- képességeikhez mérten önállóan töltenek folyadékot, és szednek levest

Naposi és felelősi munka végzéséhez a konkrét feladatok meghatározása szükséges, ezek a következők:

- asztalterítők terítése, törlése, szalvétatartók elhelyezése, feltöltése
- ebédnél és uzsonnánál a folyadék, gyümölcs v. zöldség kiosztása
- maradék összeszedésében való segédkezés
- étkezés előtt és után a csoportszoba rendezésében való segítség

A kulturált étkezési szokások elsajátítása érdekében feladatunk:

- a szalvéta célszerű használatának gyakorlása
- megfelelő étkezési magatartásformák elsajátítása, (nem csámcsogunk, az ételben kézzel nem turkálunk, tányér fölé hajolunk, szomszédunk ételébe nem nyúlunk)
- étkezés közben halkan beszélgetünk egymással

Az óvodapedagógus kíséri figyelemmel az egyéni ételszükségleteket.

Pihenés, alvás

Az óvodás gyermek fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő pihenés. Nagyon fontos a nyugodt légkör megteremtése, ezért a délutáni pihenés előtt mesével,

énekekkel altatunk, figyelünk a zaklatott, nyugtalan gyermekekre. A gyermek alvási szokásait tiszteletben tartjuk (apróbb tárgyak, kendők stb.).

A helyiség folyamatos szellőztetését biztosítjuk. A gyermekek otthonról hozott ágyneműben pihennek, óvodai pléddel takaróznak a téli időszakban. Az ágynemű tisztántartása a szülő feladata.

Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítani kell a fektetők átlátható és átjárható elhelyezését
- kísérjük figyelemmel, hogy lefekvés előtt a gyermek, ruházatát tegye kényelmessé, benti cipőjét az öltözőben helyezze el
- lefekvés előtt teljes szellőztetés, és alvás alatt folyamatos friss levegő pótlásának biztosítása
- az ágyhuzatban a takarók folyamatos igazítása
- a nyugtalan, problémás pihenésű gyerek fokozott figyelemmel kísérése
- egyéni szükségletek folyamatos kielégítése
- egyéni alvási igény figyelembe vételét a csendes pihenő lehetőségével és a tovább alvás biztosításával kell megoldani
- az ébredést mindenki - saját számára megfelelő módon - bensőséges hangulati ráhangolódással tegye kellemessé

d. A gyermek egészségének védelme, mozgásigényének, edzettségének biztosítása

Nagyon fontos az egészség megőrzéséhez a légfürdőzés, - melyet - 10°C-ig biztosítanunk kell a gyermek részére -, a megfelelő öltözképpen végzett testnevelés és a szabadban töltött minél több idő hozzájárul a gyermek egészségének, erőnlétének fokozásához.

Ősztől nyárig, nagyon sok időt töltünk az udvaron a délelőtti és délutáni órákban egyaránt. Szeles, esős időben az udvari fedett részek nyújtanak lehetőséget a levegőzéshez.

Kihasználva a környezeti adottságokat sokat sétálunk, kirándulunk. Mindez hozzájárul a gyermekek életkorának megfelelő edzettség kialakításához, a környezethez való egészséges alkalmazkodáshoz.

Külön figyelmet fordítunk az óvodába lépéskor, hogy kellő információnk legyen a gyermek különös betegségeiről, betegségekre való hajlamáról, mely alapján az egyéni bánásmódot tervezhetjük.

A gyermekek óvoda-egészségügyi ellátása biztosított.

Az óvoda orvosával közösen a szülőket tájékoztatjuk az egészségvédelem aktuális problémáiról, lehetőségeiről.

A környezeti ártalmak kiküszöbölése érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására (csoportszoba tisztántartása, portalanítása, fertőtlenítése).

e. A mozgás fejlődésének elősegítése, testi képességeinek kibontakoztatása

A testi nevelés, és az egészséges életmódra nevelés szükségleteinek kielégítését az optimális feltételek biztosításával tesszük lehetővé.

Mozgásra, mozgásos játékra a csoportszobában, és az udvaron egyaránt van lehetőség.

Évszakonként közeli sétákat, kirándulásokat szervezve, megismertetjük a természetjárás szépségét.

Alkalmanként az óvodai csoportokkal közös mozgásos programokat szervezünk (gyermeknap, KRESZ-nap stb.), ezzel is pozitív példát adva a szabadidő hasznos eltöltéséhez.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással segítjük az egészséges életvitel kialakítását, mintegy mintát adunk ezzel a szülőknek is. A mindennapos mozgás szerves része óvodai szokásrendszerünknek, melyet változatos formában oldunk meg (csoportszobában, folyosón vagy udvaron).

f. Prevenziós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása

Az optimális életritmus kialakítása, a rugalmas időbeosztás, a szükségletek kielégítése, nyugodt-kiegyensúlyozott légkör megteremtése, a szokás és szabályrendszer közös alakítása mind a gyermek optimális testi és lelki fejlődésének alapjai.

A gyermek igényeinek megfelelő kommunikációs kapcsolatok kialakításával, olyan érzelmi biztonságot nyújtó, támogató légkör megteremtése, mely során a gyermek lelki gondozása is megvalósul.

Olyan esetekben ahol jelzést látunk a testi-lelki fejlődés valamilyen zavarára, a megfelelő szakemberekkel azonnal felvesszük a kapcsolatot, (szakszolgálat, család- és gyermekjóléti központ, orvos, védőnő, gyógypedagógus), együttműködve segítjük a szülőket a probléma megoldásában. Feltételeink korlátozottak, a megfelelő akadálymentesítés részben

megoldott, helyi szakemberek hiányával (gyógyypedagógus, pszichológus, logopédus és fejlesztő pedagógus) is küzdünk.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Igényük lesz a tisztaság iránt, önállóan, megfelelő sorrendben végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket.
- Megfelelően használják a tisztálkodási eszközöket.
- Saját magukat kiszolgálják, önállóan tevékenykednek, holmijukra vigyáznak.
- Igényükké válik a tisztaság, ápoltság, rendezett külső.
- Tisztán, kulturáltan étkeznek, megfelelően használják az evőeszközöket.
- Csukott szájjal rágnak, igénylik az asztal rendjét.
- Önállóan öltözzenek, vetkőzzenek, ruhájukkal gondosan bánjanak, cipőjüket megkötik, képesek önállóan eldönteni, hogy le vagy fel vegyenek ruhadarabot magukról.
- Ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Az udvaron sem szemetelnek.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét.
- Igényükké válik a levegőzés, szívesen tornáznak, vesznek részt mozgásos játékokban, igényükké válik a rendszeres mozgás.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

3.1.2 Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

„Az óvó munkája nélkülözhetetlen nemcsak az egyéni, hanem a nemzetnevelés szempontjából is. A leggondosabb családi nevelés sem adhatja meg, amit az óvó nyújt:

Az emberi közösségbe való beilleszkedést. „

(Kodály Zoltán)

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi beállítódása. Személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy óvodánkban biztonságos, otthonos, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. A 3-4 éves gyermekekre jellemző önérvényesítő, énes magatartásból 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére.

Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi következmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermek részvétele a napi életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. Helyi adottságunkból fakadóan figyelniünk kell a különbözőség elfogadására, tiszteletére, mivel a jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, akik egyéni akaratukat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani.

Az együtt, a közösen átélt élmények, az élmények gyakorlása növelhetik az egyén társas hatékonyságát, módosíthatják viselkedés módjait, egészséges összehasonlítási lehetőséget kínálnak, ebből következően reális önismeret, önértékelés kialakulását teszik lehetővé. A szociális tanulás legfőbb eszköze az utánzás, a mintakövetés, a felnőttek közegeiben és a gyerektársak között. A közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokás és normarendszer, a hagyományok tiszteletben tartása, közben a csoport véleménye is kialakul.

A társas közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenységekre támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Területei:

1. A szocializáció feltételeinek megteremtése
2. Kapcsolatok biztosítása, elősegítése, tiszteletben tartása
3. Értékek, normák közvetítése, annak szinterei

1. A szocializáció feltételeinek megteremtése

Törekedünk a barátságos, derűs légkör kialakítására, mert ez ad a gyermek számára biztonságérzetet. A derűs alaphangulat tevékenységre serkent. A gyermekek közösségi szinterei legyenek otthonosak, barátságosak, legyenek összhangban az óvoda környezetével, a gyermekek ötleteinek, igényeinek megfelelően is formáljuk.

2. Kapcsolatok biztosítása, elősegítése, tiszteletben tartása

a. Felnőtt – gyermek közötti kapcsolat

Az óvodapedagógus – gyermek, dajka – gyermek közötti pozitív kapcsolat alapja és háttere minden pedagógiai munkánknak. Az érzelmekre épülő szeretetteljes, pozitív kapcsolat lehet az alapja az új megértésének, az élményfeldolgozásnak, a szociális viselkedésminták

átvételének, a normák, szabályok, elfogadásának a konfliktushelyzetek megoldásának. Az óvodapedagógus személyisége kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékűen hat a csoport szerveződési folyamatára, serkentője az egyéni fejlődésnek. A gyermekek érzékenyen reagálnak az óvodapedagógus érzelmeire, viszonya egy-egy gyermekhez szándéka ellenére is hat a csoporton belüli kapcsolatokra. Minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulunk.

b. Gyermekek – gyermek közötti kapcsolat.

Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze magát, tapasztalnia kell, hogy őt számon tartják, hogy a csoportnak szüksége van rá. A kortársi kapcsolatok szerepe nagy hatású a szocializációban. Ehhez az óvodai nevelés – a családi nevelésen túl – semmivel sem pótolható szociális színteret biztosít a gyermekek számára.

A gyermek- gyermek közötti kapcsolat hozzájárul az egészséges „én” tudat alakulásához és teret enged az önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek. A csoportközeg alkalmat ad a probléma többirányú megközelítésére, így rugalmas gondolkodásmódot alakít.

A szocializáció folyamatában figyelniünk kell, hogy a gyermek „én” tudata megerősödjék, én képe különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék. El kell érnünk, hogy figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyerek helyzetébe.

Ez elősegíti, hogy minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, hogy az „én” és a „másik” elkülönüljön.

Segítenünk kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását. A konfliktusokat önállóan oldják meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyermek, vagy kéri a segítséget.

Segítsük elő, hogy különböző tevékenységeket együttműködve, közösen oldhassanak meg. Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaiktól eltérő külsejét, viselkedését, különbözőségét. Óvoda szinten is törekednünk kell, hogy a más csoportba tartozó gyerekek is érezzék, hogy összetartoznak, ezt közös tevékenységek szervezésével érhetjük el, melyre tevékenységrendszerünkben sok lehetőség van.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése szükség esetén speciális szakember segítségével, közreműködésével történik.

A sajátos törődést igénylő gyermekek neveléséhez pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor közreműködését lehetőség szerint igénybe vesszük.

3. Értékek, normák közvetítése, annak szinterei

a. Értékek normák közvetítése

A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe. Kialakításuknál kezdettől fogva figyelünk arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak, és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek. Ezekhez az óvodapedagógus - dajka – köszönés, kérés, segítség stb. - saját példájával ad mintát. Meghatározzuk az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük az azokhoz való alkalmazkodást, a szoktatást példamutatással, a követelmények következetes betartásával alakítjuk. Mindez az egyéni bánásmód széles körű alkalmazását kívánja meg.

b. Színterek

Beszoktatás – befogadás

Az első találkozás az óvodával, minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát.

A kisgyermekben bizonytalanságot „elveszettség érzését” keltheti a számára idegen környezet. Ezért kiemelten kezeljük a gyakorlatunkból és tapasztalatainkból adódóan, a gyermek befogadását, annak előkészítését. Érdeklődünk a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól, szokásairól. Az óvodába érkezés előtt családlátogatás keretein belül is megismerkedünk leendő óvodásunkkal.

Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, ismerkedhessenek a leendő óvodapedagógusokkal, környezettel. A gyermek kedvenc játékait, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeit magukkal hozhatják. A régi óvodásokat felkészítjük az új gyerekek fogadására.

Hagyományok, ünnepek

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelent a gyermek számára. A népi hagyományokhoz és a zöld jeles napokhoz kapcsolódva alakítottuk ki óvodánk ünnepeit. Fontosnak tartjuk, hogy a szervezésben a gyermekek is részt vegyenek. A tevékenységek egy része a

gyermekcsoportban kerül megvalósításra /sütés, díszítés, kirándulások/ más részük az egész óvodára kiterjed.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyerekek érezzék, majd értsék meg mit tart helyesnek, mit - miért utasít el, mind ezt fejezze ki cselekvéseiben, szavaiban.
- Magatartása legyen határozott, ugyanakkor szeretetteljes, őszinte, empatikus.
- A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánják, követeléseiben vegye figyelembe a gyermek fejlettségét, törekvéseit, de tartsa szem előtt fejlesztésük feladatait is.
- Biztonságos, nyugodt, kiegyensúlyozott, óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség nyílik a gyermekek közötti, valamint a gyermek és felnőtt közötti minél gyakoribb kontaktus felvételére.
- Konfliktusok kezelése. (kompromisszumra törekvés, innovatív módszerek)
- Demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A csoportszoba otthonos, hangulatos, esztétikus, biztonságos berendezése.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- Az udvariassági beszédformák megismertetése.
- Az erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása.
- A lassabban fejlődő, hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása.
- A családdal való együttműködésre törekvés.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Kialakul a gyermek „én” tudata, én érvényesítési törekvései. Képesek kapcsolat teremtésre, együttműködésre.
- Elfogadják, tiszteletben tartják a különbözőséget.
- Szívesen tevékenykednek együtt társaikkal, elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt magatartásformákat.
- Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak egymásra.
- Figyelnek egymás játékára, alkotására, meghallgatják a felnőtteket, társukat.
- Türelmesek, önállóan keresik a segítségnyújtás formáit.
- Tudják, hogy egy összetartozó csoport.

- Örülnek a közösen elért sikernek.
- Bízhatnak önmagukban és társaikban.
- Udvariasak, köszönnek, tisztelettudóak.
- Segítenek egymásnak és a kisebbeknek.
- Alkalmazkodnak a szabályokhoz, tudják késleltetni szükségleteik kielégítését.
- Kialakul feladattudatuk.
- Problémamegoldó képességük és kompromisszumkésztségük
- Készen állnak az iskolai élet elfogadására.

3.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Programunknak lényeges része az anyanyelvi, a beszéd a kommunikáció fejlesztése, ugyanis csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyerekek lesznek képesek a sikeres iskolakezdésre. A beszéden keresztül neveljük gyerekeinket. A gyermek beszédfejlődésében legfontosabb szintér a család, ezen belül is az anya.

A családi mintától függ a közösségbe kerülő gyermek szókincse, beszédprodukciója. A nyelv a gyermek, világban való tájékozódásának, a környezetével való érintkezésnek alapvető és nélkülözhetetlen eszköze. A kommunikáció segíti őt az önkifejezésben, gondolatának legfőbb kifejezőeszköze, és a szocializáció alapfeltétele.

Megfelelő környezetben a gyermek analógiás úton sajátítja el az alapszókincset, a nyelvi struktúrákat, mondatalkotás szabályait.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelés egészét, kiemelt jelentősége van, mert a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek is a tartalmát képezik. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással, megfelelő szabályközvetítéssel, a javítgatgatás elkerülésével, a természetes beszéd és kommunikációs kedv felkeltésével és fenntartásával, ösztönzésével a gyermeki kérdések megválaszolásával valamennyi óvodai tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Annál is inkább, mert verbális inger szükséges a beszédértés folyamatának megindulásához. A beszédértés és a beszéd produkció kölcsönösen hat egymásra, a beszédértés mindig felülmúlja a beszédprodukciót. A beszédészlelés és megértés zavara egyaránt szerepet játszhat az olvasás és írás zavarainak kialakulásában. Gyenge artikuláció

és szómegtalálási nehézségek mellett elképzelhetetlen az iskolai eredményesség. A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése ugyanis a kommunikáció a beszéd, és a gondolkodás egyik eszköze. A már súlyos, meglévő beszédhibák javítását szakember végzi, de sajnos az is igaz, hogy nagyon kevés óraszámban történik ez a fejlesztés.

A kommunikáció céljai:

- A kapcsolat felvétele.
- Információ eljuttatása a másikhoz.
- A társ reakcióiból a megértés ellenőrzése.
- A kapcsolat elmélyítése.
- Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges az óvodapedagógus személyes példája, ösztönzése a gyermekek közötti kommunikációra.

Célunk:

- A gyerekek tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése célirányos bővítése.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- A kapcsolatfelvétel támogatása az információ eljuttatása a másikhoz.
- Verbális és nonverbális eszköztár kialakítása.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó feladatok:

- Óvodapedagógus személyes példaadása (odafigyelés, meghallgatás).
- Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat.
- A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása.
- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építés.
- Az egyéni érdeklődési kör figyelembevétele.
- A pszichikus képességstruktúrák fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatba.
- Minden gyermeki kérdés megválaszolása.
- Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése.
- A gyermek szókincsének bővítése (Mi ez? és Miért? kérdésekkel).
- Térbeli és időbeni tájékozódás fejlesztése.

- Gondolkodás fejlesztése.
- Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása játékban.
- A társ verbális és nonverbális reakciói megértésének segítése.
- A nyelvileg hátrányos helyzetű, ill. nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó valamint migráns gyermekek egyéni támogatás a magyar nyelv megismertetése terén.
- Minőségi kulturált beszéd elsajátításának segítése.
- Szakmai kapcsolattartás a logopédussal, fejlesztőpedagógussal.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.

Nyelvi készség fejlesztése:

- Az anyanyelv biztos használatának megalapozása.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- Az artikulációs bázis ügyesítése.
- A beszédprodukciós szint emelése.
- Szókincsbővítés.
- Gyermekirodalmi értékek közvetítése.
- Kérdés kultúra fejlesztése.
- A változatos élmények hatására többet kérdezzenek.
- Folyamatos, összefüggő tagolt beszéd gyakorlása.
- Halk beszédre szoktatás.

Értelmi képességek rendszere:

1) Vizuális észlelés

- *Gestalt-funkció*
- *Analízis-szintézis*
- *Vizuális ritmus*
- *Sorbarendezés*
- *Csoportosítás, osztályozás*

2) Akusztikus észlelés

- *Gestalt-funkció*
- *Akusztikus differenciálás*
- *Analízis-szintézis*
- *Akusztikus ritmus*
- *Sorbarendezés, osztályozás*

3) Haptikus észlelés

- *Gestalt-funkció*
- *Összehasonlítás, megkülönböztet*
- *Analízis-szintézis*
- *Ritmus*
- *Soralkotás, csoportosítás*

4) Időérzékelés

- *Időrendiség, felismerése*
- *Időt jelentő fogalmak*
- *Idői relációk*

5) Térészlelés

- *Téri tájékozódás felismerése*
- *Jobb-bal elkülönítése*
- *Relációs szókincs*

6) Emlékezet

- *Rövid távú emlékezet*
 - *felismerése*
 - *kötetlen felidézés*
 - *sorrendi emlékezet*
- *Hosszú távú emlékezet*
 - *kognitív térkép*
 - *logikus emlékezet*

7) Kreativitás

8) Figyelem

- *Megfigyelő képesség*
- *Tartós figyelem*
- *Figyelem megosztás*

9) Fogalmi háló gyűjtőfogalmak alakulása

- *Általánosítás*
- *Konkretizálás*
- *Összehasonlítás, differenciálás*

10) Általános tájékozottság

- *Speciális témájú tájékozottság*
- *Problémamegoldó gondolkodás*
- *Következtető gondolkodás*

11) Számosság

- *Számsor ismerete*
- *Számfogalom ismerete*

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése.
- Képes vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.
- A keresztcsatornák működése korának megfelelő.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Figyelme korához képest tartós.
- Gondolkodására a problémamegoldásra törekvés és a kreativitás jellemző.
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol.
- Szókincse korának megfelelő.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.

- Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.
- A közölt információt megérti.
- Bátran kérdez.
- Verbális emlékezete korának megfelelő.
- Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Élményeit és gondolatait el tudja mondani.
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

A gyermekfejlődő személyiség, ezért sajátos életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, személyiségek alakulásában meghatározó szerepe van az őket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek. Az óvodapedagógus személyisége meghatározó a gyermekek számára, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekeink számára.

4.1. Személyi feltételek:

A Hajdúhadházi Városi Óvoda személyi feltétele a törvényi előírásoknak megfelel.

- Az óvoda ellátja
 - az iskolai életmódra felkészítést,
 - a beilleszkedési és magatartási zavarral küzdő gyermekek óvodai nevelését,
 - a bejáró gyermek ellátását.
- Az óvoda ellátja
 - az enyhe fokban értelmi sérült gyermekek óvodai nevelését,
 - az enyhe fokban hallássérült (nagyothalló) gyermekek integrált nevelését,
 - az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek óvodai nevelését integráltan.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységekkel és programokkal (EFOP) összefüggő feladatok ellátása.

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

	kormányzati funkciószám	kormányzati funkció megnevezése
1.	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2.	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3.	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
4.	107080	Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok

4.2. Tárgyi feltételek

Az épületeket nagy területen, füves, aszfaltozott és homokos udvar veszi körül, mindazon lehetőséget szolgálva, hogy a gyermekek mozgásigényüknek megfelelően játszhatnak. Udvari játékaink egy-egy darabja cserére szorul, melyet csak pályázati úton tudunk majd cserélni illetve megújítani. A játékok a gyermekek biztonságos mozgás és játéki igényét kielégítve vannak elhelyezve az udvarainkon.

A berendezési és használati tárgyakban törekszünk a természetes anyagok dominanciájára, esztétikai értékközvetítő jellegére. Az óvoda berendezési tárgyai a gyerekek testméretéhez igazodva, azok önálló használatát teszik lehetővé. A csoportszobák játékeszközeinek széles skálája az aktív nagymozgásoktól a finommotorikáig az életkor sajátosságainak megfelelő fejlődéséhez járul hozzá.

- Az ágyak cseréjét megkezdjük, a gyermekek biztonságára való tekintettel, melyet pályázati lehetőségeink felhasználásával folytatni kívánunk.

- Óvodánk székhelye nem rendelkezik tornaszobával, amely gyermekeink mozgásigényét és fejlesztését tekintve feltétlenül szükséges lenne, azonban a szomszédos iskola tánctermeiben van lehetőségünk a szervezett kötelező mozgások lebonyolítására.
- Székhely intézményünkben az akadálymentesítés nincs megoldva.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

A napirend megtervezése, a tevékenységek koordinálása az óvodapedagógustól tudatos, átgondolt tervező munkát kíván. Biztosítani kell a folyamatosságot, fontos szempont a gyermekek életkori sajátosságaiból adódó szükségletek figyelembevétele.

A napirend rugalmas kezelése lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését.

- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a legtöbb idő a szabad játékra jusson.
- A tevékenységek megszervezésénél fontos szempont a kötetlenség és a folyamatosság biztosítása.
- A heterogén és homogén csoportokban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire, képességeire, mely fokozott figyelem megosztást igényel a pedagógusoktól.
- A gyermekek minden tevékenységet kipróbálhassanak, elvégezhesenek, amire képesek, ami életkori sajátosságukból adódik, és nem veszélyeztetni a maga vagy társai biztonságát.
- Törekszünk a várakozások, a monoton cselekedtetések teljes kiküszöbölésére.
- A rendszeresség, a folyamatosság, a megalapozottság érzelmi biztonságot teremt gyermekeink számára.

Napirend

Alkalmazása rugalmas, igazodik a tevékenységek feladataihoz.

7 ⁰⁰ - 9 ⁰⁰ -ig	Gyülekezés, szabad játék kötetlen ismeretszerzések <i>/rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, vagy verselés – mesélés vagy ének, zene, énekes játékok, gyermektánc/</i>
9 ⁰⁰ - 9 ¹⁵ -ig	Mindennapos mozgás (óvodapedagógusok eltérő időpontokban is szervezhetik)
9 ¹⁵ - 9 ⁴⁵ -ig	Folyamatos tízórai, önkiszolgálás

9 ⁴⁵ – 10 ⁴⁵ -ig	Kötött és Kötetlen ismeretszerzések, tapasztalatok szerzése
	- Külső világ tevékeny megismerése
	- Matematikai viszonyok, összefüggések felfedezése
	- Mozgás
10 ⁴⁵ – 12 ⁰⁰ -ig	Játék a szabadban (levegőzés)
12 ⁰⁰ – 13 ⁰⁰ -ig	Előkészületek az ebédhez: tisztálkodás ebéd naposi illetve önkiszolgálás
13 ⁰⁰ – 14 ⁴⁵ -ig	Mese, - pihenés
14 ⁴⁵ – 15 ³⁰ -ig	Ébredés, testápolási tevékenységek uzsonna.
15 ³⁰ – 17 ⁰⁰ -ig	Szabadjáték, folyamatos hazamenetel.

A gyerekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a megfelelő keretet. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek az óvodásaink számára.

Heti rend

Mindez egy általános terv, rugalmasan kezelendő, mind szervezeti formájában, időtartalmában, a helyi programnak megfelelően.

A heti rend a nevelő munkát segíti a folyamatosság, rendszeresség, tudatosság, és fokozatosság elvét érvényesítve. Figyelünk arra, hogy minél rugalmasabb, alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze, hogy jusson idő a tevékenységek, ötletek kipróbálására.

- A heti ciklusban komplex módon jelennek meg a tevékenységi formák a tartalmi egységelvei alapján.
- Naponta van lehetőség éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre.
- A gyermeknek naponta szüksége van szervezett játékos mozgásra, ezért heti két alkalommal minden csoportban irányított vagy szervezett mozgást szervezünk
- A hét keretén belül egy-egy nap, bizonyos tevékenységi forma hangsúlyozott, s ennek megfelelően történik a célirányos képességfejlesztés.
- A gyermeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedve szerint folytathassa a hét folyamán.
- Szabadon dönthetünk abban a kérdésben, hogy a komplexitás keretében mely tevékenységeket és szervezeti formákat választjuk a gyermek fejlesztése érdekében az egyes napok folyamán.
- A keret és időtartam változó, szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában.

A heti rend általános tartalma és maximális időkeretei

Foglalkozás kerete	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
kötetlen	Verselés - mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Verselés – mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Verselés – mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
kötött	Mindennapos mozgás Mozgás	Mindennapos mozgás Mozgás	Mindennapos mozgás Mozgás
kötetlen		Külső világ tevékeny megismerése mennyiség, téri viszonyok megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Külső világ tevékeny megismerése mennyiség, téri viszonyok megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A nevelőmunka tervezése:

Általunk használt dokumentumok

1. Csoportnapló:

Cél: Tudatos, tervszerű, a gyerekek fejlettségének megfelelő nevelési terv készítése.

Tartalma:

- Fedőlap (hosszúbélyegző, OM azonosító, csoport név, csoportban dolgozók neve, aktuális tanév, nyitási és zárási időpont, P.H, Óvodavezető aláírása)
- Gyerekek névsora
- Születésnapok
- A gyerekek korcsoport számának összesített adatai a csoportban
- aktuális nevelési évben tanköteles gyerekek névsora
- 2H és 3H gyerekek névsora
- Logopédiai fejlesztésben illetve gyógytestnevelésben részesülő gyerekek névsora
- Egészségügyileg fokozott bánásmódot igénylő gyerekek neve
- A Házi rend rövidített kivonat átvételét igazoló szülői aláírások
- Kapcsolattartás a szülőkkel, fogadóóra
- A nevelési évre tervezett szülői értekezletek (SZMSZ vezető és tagok nevei, időpont téma, témavezetők neve, résztvevők száma, megjegyzés, javaslatok, határozatok)
- Belegyező nyilatkozat
- Nyilatkozat a gyerekek átadásáról az óvodából való távozáshoz
- Heti rend
- Napirend
- Beszoktatási terv –tapasztalatok
- Csoportprofil
- A csoport szokásrendszerének tervezése értékelése (3 havi bontásban)
- Havi szervezési feladatok
- Havi lebontású tematikus tervek
- Heti terv – heti értékelés (reflexió)
- Év végi értékelés
- Megfigyelés – tapasztalatok
- Hivatalos csoportlátogatás adatai
- Jegyzőkönyvek, jelenléti ívek, illetve egyéb keletkezett dokumentumok csatolása

2. Egyéni fejlődési napló

Cél: Tudatos, tervszerű, a gyerekek fejlődését elősegítő dokumentáció készítése

Tartalma:

- Anamnézis
- A beilleszkedés tapasztalatai, adatlap
- Mérések, DIFER mérőlapok illetve összesítők
- Egyéni fejlesztési terv

A helyi óvodai nevelés dokumentációs rendszere:

- Helyi nevelési program
- Éves munkaterv
- Csoport napló

- Fejlődési napló
- Felvételi és mulasztási napló

4.4. Az óvoda kapcsolatai

Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, mi annak kiegészítését tervezzük saját nevelési céljaink és feladataink kitűzésével, mely a gyermek fejlődését szolgálja. Mindezt a szülők együttműködésével kívánjuk megvalósítani, melynek a kölcsönös bizalom és tisztelet az alapja.

4.4.1. Család – óvoda

Alapelvünk annak elismerése és tiszteletben tartása, hogy a gyermek elsősorban a családban nevelődik. Az óvoda jó esetben folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Intézményünkben jelentős létszámmal bír a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyerekek aránya. Így az óvodánkra hárul a többszörösen Halmozottan Hátrányos Helyzetből adódó fejlődésbeli lemaradások korrigálása, kompenzálása családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása, a családban végbement funkcionális változások következtében. Kapcsolatkeresésben kezdeményező szerepet vállal az óvodapedagógus.

A szülőkkel való hatékonyabb kommunikáció érdekében a dialógus kialakítására törekszünk. Fontos mindazon eszközök, módszerek gazdagítása, melyekkel a kitűzött céljainkat el tudjuk érni, melyekkel az eddigieknél többet tudhatunk meg a családok nevelési elképzeléseiről és gyakorlatáról. Érvényesítve az intervenciós gyakorlatot, vagyis a segítségnyújtás családhoz való illesztését, mellyel nevelési eredményeinket fokozni tudjuk.

Éreztetjük a szülővel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és segítő szándékunkat, figyelve, amíg a szülő képes ezt elfogadni. Ehhez szükséges megismernünk a család szokás- szabályrendszerét tapintatosan befolyásolva az életmód alakítását.

Szaktudásunk révén tapintatosan próbáljuk formálni a szülők szemléletét. A szülőkkel napi kapcsolatban vagyunk.

Az óvoda szülői képviselőtét a Szülői Munkaközösség látja el.

Együttműködés formái:

Családlátogatás:

Az óvodapedagógus, szükség szerint a gyermekvédelmi megbízottal együttműködve, a családlátogatás előkészítésében, ill. családlátogatáson vesz részt, a szülővel való előzetesen

egyeztetve. A három éves kortól óvodánkba érkező gyerekek családlátogatását minden esetben megszervezik a csoport óvodapedagógusai.

Beszoktatás, befogadás:

A gyermek beilleszkedésének megkönnyítése, segítése a célunk. Oda figyelve a családból, bölcsődéből, vagy más intézményből érkező gyermekekre. Minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. A későbbi közösségi élet, a biztonságot nyújtó, nyugodt – szeretetteljes, családi légkör megtapasztalásához, kialakításához segítséget nyújt a beszoktatás.

Formái:

- nevelési év megkezdése előtti ismerkedés az óvodával
- családlátogatás
- szülő részvételével történő befogadás
- fokozatos beszoktatás, ezen beszoktatási lehetőségekkel élhet a szülő

Közös programok, ünnepek:

A család és óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére a közös programok és ünnepek adna lehetőséget, ahol megismerhetjük egymás szokásait, értékrendjét. Lehetőség nyílik szemléletformálásra és a nevelési elvek közelítésére.

Közös program:- kirándulás a sportpályára, ahol lehetőség van közös beszélgetéssel egybekötött bográcsozásra, - sportprogram megszervezésére, közös rendezvények megtartása.

Ünnepek, hagyományaink:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Húsvéti készülődés
- Anyák napja
- Évzáró, Ballagó
- Gyermeknap
- **KRESZ-nap az oviban program**
- Tök – Zöldségfesztivál

- Őszi zöldség – gyümölcs fesztivál
- Tavaszi „Egészség-nap”
- „Óvodába csalogató”

Fontos, hogy az óvoda mindennapjaiból emelkedjenek ki az ünnepek külsőleg és belsőleg egyaránt.

Nyílt nap

Célunk a nyílt nappal, hogy betekintést adjunk a szülőknek az óvodai életbe. Ismerjék meg gyermekük új vonásait, tulajdonságait. Átélik a szabad játék készségekre, képességekre gyakorolt hatását, a gyermek kompetenciájának fejlődését. Legalább 1 héttel előtte tájékoztatjuk a szülőket a nyílt nap idejéről a hirdető táblára kifüggesztjük a meghívót.

Fogadóóra

A fogadóóra célja az esetleges problémák megbeszélése és a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről, különösen a HHH gyerekek esetében. Ezeken az alkalmakon nyílik lehetőség olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak és bizalmas jellegűek. Szülő és óvodapedagógus egyaránt kezdeményezheti a fogadó órát.

Az ilyen alkalom lehetőség a gyermek folyamatos fejlődéséről, iskolaérettségéről való tájékoztatásra.

Szülői értekezlet

Új szülők részére a nevelési év kezdetén összevontan, csoportokban évente két alkalommal szervezzük, illetve szükség szerint. A Házi rendet, Helyi Nevelési programot és a csoport éves tervét ismertetjük. Megválasztjuk a Szülői Munkaközösség tagjait, a szülők igényét figyelembe véve.

Ismertetjük csoportérettel kapcsolatos hagyományokat, tudnivalókat, szokásrendszert. Lehetőség van a gyermekeket és szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok esetleges problémák megbeszélésére. A szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.

Év végén az óvodapedagógusok beszámolnak a nevelési év eseményeiről a csoport egész évi tevékenységéről.

Jelenléti ív írása és jegyzőkönyv készítése kötelező.

4.4.2. Kapcsolattartás egyéb nevelési, oktatási, szakszolgálati és kulturális intézményekkel

Az óvodánkba járó gyerekek és a HHH gyerekek minél szélesebb körű fejlődése - fejlesztése érdekében kiemelt szerepet kap az egyéb nevelési, oktatási és kulturális intézményekkel kölcsönös együttműködés

Óvoda és iskolák kapcsolata

A Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyerekek zavartalan iskolakezdése érdekében fontos a jó kapcsolat kialakítása az iskolával. Óvoda - iskola átmeneti programjaink során megismerjük egymás célját, elképzeléseit, szorosabbá válik együttműködésünk.

Kapcsolattartás formái:

- látogatás az iskolába 5-6-7 éves gyermekekkel
- volt óvodásaink meghívása rendezvényeinkre
- kölcsönös tájékozódás, szakmai tapasztalatcsere,
- a gyermekek fejlődésének nyomon követése
- hospitálás
- nyílt napok
- óvoda – iskola átmenetet segítő közös programok
- egymás rendezvényein való részvétel

Óvoda és szakszolgálati intézmények

Az óvodai élet alatt a pedagógiai szakszolgálatok (Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúhadházi Tagintézménye, Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság), egészségügyi szakszolgálat (gyermekorvos, védőnő), a gyermek- és ifjúságvédelem intézményei (Hajdúhadházi Család- és Gyermekjóléti Központ, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúhadházi Járási Hivatala Gyámügyi Osztály és a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúhadházi Járási Hivatala Hatósági Osztály) a gyermekek nevelését és védelmét speciális szakismereteikkel segítik.

Óvoda és közművelődési intézmények (Könyvtár, Művelődési Ház, Közösségi ház) kapcsolata

Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az elősegítse nevelési feladatok sokoldalú megvalósítását, az óvoda nevelési elveivel, értékközvetítésével összeegyeztethetők legyenek, és segítse a halmozottan hátrányos helyzet kompenzálását. A gyermekek érdeklődését, életkori sajátosságait figyelembe véve látogathatják csoportosan pedagógus vezetésével, vagy egyénileg, szüleikkel.

Kapcsolattartás formái:

- látogatás
- rendezvényen való részvétel
- megbeszélés
- tájékoztatás

Kapcsolattartás a fenntartóval

Bizottsági üléseken, testületi üléseken az óvodavezető és helyettesek képviselik az óvodát. Az óvodavezető és az óvodatitkárok ügyintézés folyamán napi kapcsolatban vannak a Polgármesteri Hivatal dolgozóival. A hivatal vezetői bármikor fogadják az óvodavezetőt az óvoda működésével kapcsolatos ügyekben.

4.4.3. Kapcsolattartás a Nemzetiségi Önkormányzattal

Hajdúhadházi Roma Nemzetiségi Önkormányzat

Számítunk a családokkal való kapcsolattartásban a közreműködésükre, támogatásukra, különösen a halmozottan hátrányos helyzetű családokkal kapcsolatosan.

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

5.1. Játék

A játék az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A játék a gyermekek fejlődésének tükré, általa válik megfigyelhetővé azok a minőségi ugrások, melyek a fejlődési folyamatok határait jelzik. Játék során nemcsak észrevétlenül tanul a gyermek, hanem a játékban éli ki, dolgozza fel az életben előforduló benyomásait, pozitív és negatív élményeit. Kipróbálhatja azokat a viselkedési mintákat, melyek a későbbiek során a szocializáció, a társadalmi beilleszkedés alapjait szolgálják.

A játék az egyszerű gyakorló majd utánozó játéktól vezet a szimbolikus játékon keresztül a szabályjátékok felé, de ez az út reverzibilis, megfordítható, és átmenetet, komplexitást képezhet az egyes játékfajták között. Az egyidejűség teszi olyan színessé a játékot, mely elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, a társas, szociális, akarati, érzelmi, mozgásos, és kognitív fejlődéstől.

Az én-tudat, a kompetencia, az autonómia kialakulása, az empátia, a szociális hatékonyság érzése, a szociabilitás fejlődése formálják a gyermeki tudat értelmi és szociális összerendezettségét, önszabályozó, és alkalmazkodó funkcióit.

A játékfajták személyiségformáló hatásai:

- Gyakorló játék:

Fejlődnek a gyermek motoros képességei, nagy és finom mozgása, koordinációja, téri és tapintásos észlelése, verbális készsége, kinesztetikus mozgása, és annak megfigyelése, mozdulatazonosítása, és követése.

- Szimbolikus játék:

Fejlődik a gyermek szocializációs készsége, jártassága az egyes szituációk kezelésében, kommunikációja, akarati és erkölcsi tulajdonságai, empátiája, kreativitása, beszédértő, és beszédprodukciós képességei, kognitív képességei.

- Konstruáló játék:

Fejlődik a gyermek szem-kéz koordinációja, finommotorikája, kreativitása, téri irányok észlelése, alak és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, vizuális memóriája.

- Szabály játék:

Fejlődik a gyermek értelmi, kognitív, logikai képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs képességei.

Támogatjuk a gyermekek játékának egyéni szintjeinek kibontakozását, a kreatív önkifejezés lehetőségeit. Ehhez érzelmi biztonságot nyújtó, inger gazdag környezetet biztosítunk. Óvodánkban a tanulás elsődleges keretének a játékot tekintjük, ezért napirendünkben szem előtt tartjuk a rugalmasságot, folyamatosságot, és a párhuzamosan végezhető tevékenységekre fektetjük a hangsúlyt.

A gyermek játéka lehet szabad játék, illetve az óvodapedagógus által kezdeményezett játéktevékenység is. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket sok olyan tartós, hangulati,

élménybeli, eszköz által való hatás érje, melyek eredményeként a gyermek szabad játéktevékenysége önmagától elindulhat. Ebbe igény szerint a pedagógus is bekapcsolódhat, hiszen a kisebb gyermekek igénylik is a felnőttek jelenlétét. Mivel a játék a mindennapi életben megtapasztalt élményből fakad, ezért az életre való nevelés is a játék segítségével valósulhat meg.

Az óvodapedagógus feladata a játék feltételeinek maradéktalan biztosítása.

A játék támogatásából adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása, az együttélés és együttjátzás elemi szabályainak és szokásainak kialakítása.
- Cselekvésre ösztönző, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó, inger-gazdag környezet kialakítása.
- A játékeszközök a gyermekek számára látható, és elérhető helyen való elhelyezése. A játékeszközök kiválasztásánál figyelünk a tartósságra, az esztétikusságra, előnyben részesítjük a természetes alapanyagokat.
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék.
- A csoportban is használható mozgásos játékok helyének és eszközének biztosítása.
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely egyben élményforrás is lehet a gyermek számára.
- pedagógus által készített játékeszközök preferálása, újrahasznosítás hangsúlyozása, szülők bevonása a készítésbe,
- A szülők szemléletformálása, megismertetés a konkrét játékokkal, azok fejlesztő hatásaival, ötletet adunk a játékvásárláshoz.

A játék megnyilvánulási formái:

1. Szabad játék:

Az óvodapedagógus a gyermek számára biztosítja az önállóságot és a szabadságot

- a játéktevékenység megválasztásában
- a játékeszközök kiválasztásában
- a társak, és a játékhely megválasztásában
- a gyermeki játékgondolás megvalósulásában.

Az óvodapedagógus legyen:

- tudatos
- megengedő
- támogató
- motiváló
- biztonságot sugárzó
- lehetséges partnerként jelenlevő
- érdeklődő
- tiszteletben tartó

A szabad játékba csak a legszükségesebb esetekben avatkozunk be, vagy ha maguk a játszóak ezt igénylik, kérik segítségünket, védelmünket.

2. *Kezdeményezett játék:*

Az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének egyéni ismeretségi körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ez a külső készítés a gyermek érdekében történik, elősegíti sajátos fejlődését, találkozik igényeivel.

A gyermeknek jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel. Biztosítjuk a gyermek önállóságát és önmegvalósításának lehetőségét.

A kezdeményezett játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

A játék támogatásának elvei:

- Tiszteletben tartjuk a gyermek játékválasztását.
- Nyomon követjük a gyermekjáték fejlődését, figyelünk az esetleges regresszióra, illetve retardált fejlődésre.
- Az egyes játszócsoporthoz és gyermekek játékának támogatása.
- A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képesség-struktúrák adekvát támogatása.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Modellértékű viselkedés, és kommunikáció, hiteles magatartás.
- A gyermekek kérdéseinek fejlettségi szintjükhöz való igazított válaszadás.
- A játék fenntarthatósága érdekét szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő alakítása.

- Az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel, önfeledten szeretnek, és tudnak játszani.
- A környezetükben megfigyelt és tapasztalt jelenségeket képesek feldolgozni, és újra alkotni.
- Önállóan kezdeményez szerep, és szabályjátékokat. Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat, másokkal is betartatják, képesek egymáshoz alkalmazkodni.
- Elfogadják egymás véleményét, javaslatát, a konfliktusokat megoldják.
- Képesek problémahelyzeteket megoldani
- Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészítenek, játékukban felhasználják azokat.
- A gyermekek többsége képes együttesen játszani, akár több napon keresztül azonos játéktémában.
- Többféle szerepjátékot játszanak, többségük képes a szerepjáték felosztására.
- Szívesen, és örömmel játszanak szimbolikus játékokat.
- Önállóan építenek, alkotnak, szívesen vesznek részt szabályjátékokban, elfogadják, és betartják annak szabályait, többségük képes önállóan szabályt alkotni.
- Ismerik és alkalmazzák játékuk során a megfelelő viselkedési szokásokat.
- Játékukban elmélyültek, és kitartók.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszenek.

5.2. Verselés, mesélés

Az óvodai élet mindennapjait kitölti, pihentet, megnyugtat, szórakoztat, táplálja, a képzeletet segít az élmények feldolgozásában /ösztönyt ad a képzeletnek: lássam is, amiről beszélnek/. Az egybehangolódás és együvé tartozás eszköze.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermekek érzelmi biztonságban érzik magukat és ebben a hangulatban, állapotban, eleven belső képvilágot jelenítenek meg. „Jól

beszélő, író és olvasó ember abból lesz, akit kicsi korától hozzászoktatnak ahhoz, hogy a szavak nyomán belső képeket készítsen.”

A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. Hiszen a kisgyermek tudását élménygondolkodás segítségével tárolja.

A mese képi-és konkrét formában tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belsővilág legfőbb érzelmi viszonylatairól a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

Az élmények nyomán létrejött érzelmi hatások erkölcsi formáló erővé válnak. Érzelmi és érzéki alapon szereznek mély benyomásokat a természetről és az emberi élet jelenségeiről.

A művészi pontossággal formált mondatok, a szó erejével életre keltett képek az állandó fordulatok, szókapcsolatok és a változatos színes szavakból építkező irodalmi nyelv észrevétlenül gazdagítja a gyermek szókincsét, kifejező készségét, nyelvtanilag helyes beszédét.

Tapasztalataink szerint a családokban a mesélés, verselés helyett a tv, videó, DVD, részeseül előnyben, ami sok esetben helytelen mintát ad a gyermeknek. Úgy látjuk-e tényből kiindulva, hogy nagyon hiányos a családon belüli kommunikáció és annak a helytelen módját tapasztaljuk. Ezért rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel sem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés, beszélgetés, egymás meghallgatása és metakommunikációja iránt.

Elalvás előtt az óvodában mindig mesélünk, olyan meséket, amik a gyermekben pozitív élményeket keltenek, alvásukat halk zene, ének is segíti, mely léleklemelegítő hatással van a gyermek személyiségére.

A mese, vers szövege hangzásban, ritmusban, hangulatban, képi erőben, felülmúlja a hétköznapi beszédet. Ennek érdekében nagyon fontos a gyermek fejlettségi szintjének ismerete, az irodalmi anyag megválasztása, az óvodapedagógus részéről a kifejező előadásmód, az irodalom nyelvi- stilisztikai eszközeinek kihasználása. Figyelünk az egyéni megnyilvánulásokra, állandó beszédkapcsolatban vagyunk. A gyermekeket meghallgatjuk, beszélünk, mintát adunk az utánzásra. Mindig szem előtt tartjuk, hogy a kisgyermek, utánzás útján, cselekvéssel egybekötve, sokoldalú tapasztalatszerzéssel észrevétlenül tanul. A beszédfejlesztés érdekében a mese kiválasztásánál figyelünk arra, hogy mesebábozásnál, dramatikus játéknál nem verbális kommunikációval is játszható legyen.

A versek, a párbeszédre /felelgetős/, a leírásra, a beszédtempó és a különböző hangzók gyakorlására is alkalmasak legyenek.

Többféle anyanyelvi játékot alkalmazunk.

Óvodánkban nagyon sok az érzelmileg hátrányos helyzetben nevelkedő gyermek, akiknek a kifejezőképességük, (verbális és nem verbális jelzések) fejletlenségét tapasztaljuk.

A játékos tanulási helyzetek láncolata biztosítja minden gyereknek azt, hogy önkéntesség alapján bekapcsolódhatnak a játékba, és egyéni fejlettségüknek megfelelően fejlődhetnek.

Célunk:

- Olyan irodalmi élményt nyújtunk, ami felkelti a gyermekek irodalmi érdeklődését, formálják ízlésvilágukat.
- Örömmel hallgassák a népi, klasszikus és kortárs mesét, verset, elbeszéléseket.
- Az irodalmi tapasztalataik segítségével fejlődjenek erkölcsi tulajdonságaik /együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség/ fejlődjön akaratuk /önállóság, önfegyelem/.
- Fejlődjön az érzelmi- értelmi életük, különösen az emlékezetük, képzeletük, összpontosított figyelmük.
- Örömmel vegyenek részt a mesék felidőzésében, újraalkotásában, dramatizálásban, bábozásban.
- A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondat szerkesztéssel, megalapozása a biztonságos önkifejezésnek.
- Magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- A könyveket becsüljék meg, gondosan bánjanak vele.
- A szülők nevelési szemléletének formálása.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az irodalmi érdeklődés felkeltése változatos irodalmi élmények közvetítése/ mondóka, vers, verses mese, elbeszélés, folytatásos történetek/.
- Az életkornak, egyéni érdeklődésnek fejlettségnek, élményeknek megfelelő irodalmi anyag választása. Elsősorban a magyar népi illetve műalkotásokból, ezen túl klasszikus és kortárs irodalmi művekből valamint az etnikai és migráns gyermekek kulturális, értékeiből gyermekeknek való alkotásaiból választás.
- Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére. Az óvodapedagógus beszédmódja utánzásra méltó jó példa legyen színes, átélt, érzelmekkel telített.
- Példamutató legyen nyelvhasználata: ügyel a hibátlan, érthető, világos és tiszta hangképzésre, kerüli a hangos beszédet.

- Az irodalmi élmény befogadásához szükséges hangulat teremtése, szeretetteljes légkör, ami segíti a gyermek odaadó figyelmét. Hely kialakítása, ahol lehetőség van a mindennapos mesélésre, verselésre, mondókázásra.
- **A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, önkifejező képesség gazdagítása, alternatív lehetőség biztosítása**

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- A gyerekek örömmel várják a mesélést.
- Mesekezdeményezéseken szívesen részt vesznek.
- Szívesen mondanak verset, mondókákat.
- Képesek történeteket elmondani, alkotni.
- Elkezdett történetet fantáziájuk segítségével folytatnak, befejeznek.
- Képesek kitartóan figyelni.
- Emlékezetükben megtartják az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Szívesen nézegetnek képeskönyveket.
- A képeskönyveket megbecsülik, vigyáznak épségére.
- Otthoni környezetben gyakrabban mesélnek, verselnek, mondókáznak.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermek tánc

Ének:

A zenei nevelés az egésznapos óvodai élet része.

A közös énekelgetés, a zene, a vele édestestvérként együtt élő mozgásos játék a gyermeki élet egyik legtermészetesebb vele járója, ami fontos szerepet játszik a gyermek érzelmi életének kialakításában, esztétikai ízlésének formálásában. Az érzelmeken keresztül jelentős mértékben hat az értelmi fejlődésükre, közösségi nevelésükre.

A mindennapi éneklés során a személyes kapcsolat felkelti a gyerekek zenei érdeklődését. Énekléssel és zenehallgatással élményekhez juttatjuk őket. Ami által felfedeztetjük a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A népdalok éneklésével, a gyermek-néptáncokkal és népi játékokkal megismertetjük a hagyományokat és annak továbbélését segítjük.

Az óvodánkba érkező gyerekek már magukkal hozzák a zene, a tánc szeretetét. Mi ezekre az értékekre támaszkodunk, igyekszünk megerősíteni, tudatosabb zenei tevékenységek alkalmával fejleszteni, bővíteni.

Az ének-zenei tevékenységek számukra nem kényszer, szívesen vállalják.

Ezáltal fejlődik koncentráció képességük, aktivitásuk célirányosabb lesz, társas magatartásukra is hat. Megtanulnak, a csoportban a többi gyerekkel együtt mozogni, mozdulatokat végezni, megszerzik a képességeket a többiekkel való együttműködéshez.

Megtanulják, követni a mozdulatokat és szabályozni azokat. Önuralmuk fejlődik, alakul.

Gyakorlatokon keresztül a gyerekek jól beilleszkednek a csoportba, jó kapcsolat alakul ki az óvodapedagógussal és társaikkal egyaránt. Kialakul kapcsolatteremtési képességük, később elfogadják és végrehajtják az óvodapedagógus utasításait, kéréseit.

Hisszük, hogy a felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Célunk:

- A zene iránti érdeklődés felkeltésére, befogadására való képesség fejlesztése.
- A zenei képességek: zenei hallásuk, ritmusérzékük, éneklési készségük fejlesztésén túl, zenét értő és szerető egészséges lelkületű, az ének-zene által is boldogabb emberré nevelés.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek által.
- Zenei ízlésük formálása, esztétikai fogékonyságuk fejlesztése.
- Zenei kreativitásuk alakítása.
- Célunk még, hogy a gyerekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek, mozogjanak.

A zenei nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

1. A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése:

- A nyugodt érzellemmel teli „zenei légkör” biztosítása, ami átszövi az egész napot, ahol bármikor énekelünk, dúdolunk a gyerekek között, hangulatkeltés, a gyermekek érzelmi állapotának megtartására vagy éppen megváltoztatására.
- Az óvodai zenei nevelésnek legfontosabb feltétele az óvodapedagógus felkészültsége és zenei eszközök, az énekhez kapcsolódó ritmus és a hozzá társuló játék is.
- Dalos játékhöz motiváló hatású, élményelőhívó eszközöket biztosítunk. /kendők, fejdíszek, képfestőszoknya stb./
- Zenei szakkönyvek, kézikönyvek, kazetták, cd-k, biztosításával az önképzést is segítjük.

2. Friss levegőt biztosítunk

3. A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő helyet alakítunk ki.
4. Igényes zenei kultúrát képviselő népi gyerekdalok, dalos játékok, mondókákat válogatunk, állítunk össze életkornak és az adott csoport képességszintjének és érdeklődésének megfelelően.

Forrai Katalin: Ének az óvodában szakirodalmat vesszük nevelésünk alapjául.

A mondókák, ölbeli játékok a legelső műfaj, amellyel a gyermek először találkozik. Fontos szerepe van a beilleszkedési időszakban és szocializációban.

A kisgyermek kiegyensúlyozott derűs lesz, öröm számára a közös játék, biztonságban érzi magát az ismétlődő mozdulatok, érintések a testközelségek hatására. Erősen kötődik a vele játszó felnőtthöz. Ez az élmény bensőséges, jó kapcsolat kialakítását eredményezi.

- A zenei anyag kiválasztásakor figyelünk az évszakra, az időjárás változására, az évszakokhoz kapcsolódó népszokásokra, hagyományokra, figyelembe vesszük a differenciálási lehetőségeket.

Így építünk a népi gyermekjátékokra, dalokra és a népszokásokból adódó egyéb zenei anyagra.

5. Etnikumi és migráns gyerekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vesszük a dal- és zenei anyag választásánál.
6. Zenei élmények biztosításával attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok fejlesztése.

A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakoroltatása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincs bővítés, beszédhibák javulása.

Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok)

7. A zenei kreativitás fejlesztése (mozgás rögtönzés zenére, dallam, ritmusvariációk kialakítására ösztönzés stb.) önkifejezés lehetőségének biztosítása.
8. A gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) fejlesztése, melynek fontos eszközei az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások.

A fejlődés várható eredménye óvodás kor végére:

- Örömmel és szívesen játszanak dalos játékot, mondókáznak.
- Bátran énekelnek akár egyedül is.
- Tisztán énekelnek.

- Szívesen hallgatnak zenét, örömet jelent számukra a zene.
- A zenei érzékenységük, fogékonyságuk, életkoruknak megfelelő.
- Megkülönböztetik, a zenei fogalompárokat halk-hangos, gyors-lassú.
- Egyöntetűen körbe járnak, szép testtartással, kézfogással és a nélkül, járásuk ritmuskövető, egyöntetű mozgásra képesek.
- Képesek érzékelteni az egyenletes lüktetést, ritmust.
- Felismernek néhány hangszer hangját, maguk is képesek egyszerűbb ritmushangszerek használatára / dob, cintányér, triangulum, sajátkészítésű ritmushangszerek/
- Ismerik a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, rigmusokat.
- Egyszerű táncos mozgások elemeit ismerik / dobbantás, koppanás, páros forgás stb./
- A dalok, mondókák szövegét érthetően mondják, ügyelnek a helyes artikulációra, hangsúlyokra.

Az ének, zene, énekes játék, tánc hatása a gyermek, nyelvi- kommunikációs fejlődésére:

A mondókák, ölbeli játékok, énekes népi játékok könnyen megtanulhatók ez által sikerélményhez juttatjuk őket, közben bővül szókincsük is, gazdagodik a felnőttek világába használatos szavakkal, tájszavakkal, régies igealakokkal.

Az ismétlődő fordulatok, állandó szókapcsolatok, ikerszavak, rímek, rigmusok, nyelvtörőkkel formáljuk a gyermekek nyelvérzékét, helyesebb lesz beszédük, kiejtésük, hangsúlyozásuk, hanglejtésük.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„Gyermekkoromban úgy meg tudtam nézni magamnak egy nádszálat, egy vízi virágot, egy mocsári gólyahírt, hogy ma is úgy emlékszem vissza rájuk, mint személyekre”

/ Bernáth Aurél /

A vizuális nevelés, azaz a környező élő és élettelen világ ábrázolása itt kezdődik: alkalmat és ösztönzést adni a gyermeknek arra, hogy minél többször belefeledkezhesse az őt körülvevő világ egy – egy részletébe, jelenségébe, hogy ez által meg tanuljanak látni.

A környezet, a környező világ látványa közvetlen érzékszervekkel történő megismerése kelti fel gyermekeinkben az alkotási, alakítási kedvet.

A rajzolás, festés, mintázás, azaz a kép, illetve a forma alakítása is játéknak minősül, élményt nyújt, a megismerés egyik formája lesz.

A látáshoz, a képi gondolkodáshoz, az ábrázoláshoz szükség van partnerre: biztató megerősítő, felfedezést észre vevő óvodapedagógusra. A vizuális nevelés területén az intuíciónak, a véletlenszerű felfedezésnek, az alkotókedv felkeltésére helyezzük a hangsúlyt.

Már kiscsoportos kortól megmutatjuk a gyermekeknek a technikák sokféleségét, sokszínűségét. Ebben a fogékony korban megismertetjük a gyermekekkel a népi motívumkincseket, a népi mesterségeket, és lehetőséget adunk a műalkotásokkal való találkozásra.

Célunk:

Biztosítjuk a gyermekek számára élmény – és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezését. Alakítjuk szép iránti fogékonyságukat, esztétikai érzéküket. Helyes ceruzafogás elsajátítása.

Az óvodapedagógusok kiemelt feladatai:

1. A feltételek megteremtése
2. A képi gondolkodás fejlesztése
3. A különbségek figyelembevétele
4. A tevékenységvágy felkeltése
5. Esztétikus környezet megteremtése
6. Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajz, a mintázás, kézi munka tevékenységben
7. Differenciálási lehetőségek kihasználása

1. A feltételek megteremtése

Hely, idő, eszköz:

Az ábrázolás beépül a mindennapi tevékenységrendszerbe, áthatja az egész nevelési folyamatot, szoros kölcsönhatásba áll más nevelési területekkel. Ezért vizuális tevékenységet minden nap folytatnak a gyermekek, mikro csoportos vagy egyéni formában kezdeményezett, vagy szervezett foglalkozások keretében, ez függ a témától, a technikától és a gyermekek fejlettségétől. A csoportszobákban ki van alakítva az ábrázolási műhely,

ahol az eszközök, anyagok szabadon állnak játékidőben a gyermekek rendelkezésére, de a mobilitásnak köszönhetően át is rendezhető, ha a feladat vagy a téma indokoltá teszi (pl.: téralakítás, építés, rendezés).

Gyűjtjük a tevékenységek során használható eszközöket. (pl.: dobozok, hengerek, termések, kupakok stb.)

Nyugodt légkör: Alkotó, segítő, ösztönző légkört kell kialakítani, ahol a gyermekek minden alkotását értékként kezeljük. Alapvető szabályokat, szokásokat elsajátíttatjuk, melyek szükségesek a kompetencia érzés kialakításához és a biztonságos anyagkezeléshez.

2. A képi gondolkodás fejlesztése:

Az óvodapedagógus tartsa szem előtt, hogy a gyermekek képalkotása, képi önkifejezése, térbeli tájékozódása, formaérzékenysége, alakító kedve, színhasználat 3 – 4 éves korban indul erőteljes fejlődésnek.

Fontos, hogy az ábrázolási törekvések megindulását elősegítsük, önbizalmukat megerősítsük. Vigyázzunk, hogy a felnőttek képi sablonjaival, sémáival ne kössük meg gyermekeink fantáziáját, tematikus irányítással ne fékezzük, csupán ötletekkel segítsük a szabad képzettársítást. Az óvodapedagógus ismerje fel a gyermekek saját képi elemeiben a formateremtő szándékot, a színhasználat kreativitását, az eredetiséget és ebben erősítse meg.

3. A különbségek figyelembevétele:

Az óvodapedagógus fogadja el, hogy a gyermekek gondolkodása, valóságot reprodukáló képzelete nem egyformán működik, ugyan úgy, mint a felnőtteknek sem. Létezik más – más típusú szemlélet, absztraháló képesség, így az ábrázoló tevékenységek során a megismert környezet más – más képen tükröződik akár plasztikai, akár képi formában a gyermekek munkáiban. Az óvodapedagógus az eredetiséget helyezze előtérbe és buzdítsa, serkentsen a gyermekeket az egyéni alkotások készítésére.

4. A tevékenységvágy felkeltése:

Az óvodapedagógus teremtsen meg annak feltételeit, hogy a gyermekek építhessenek, firkálhassanak, homokot formálhassanak, gyurkáljanak és mind ebben örömet leljenek.

Eleinte maga az eszköz, a nyomhagyás az anyagok érdekessége, formálhatósága jelenti az örömet, majd egyre inkább valamit létrehozás, az alkotás jelent kielégülést. Az óvodapedagógus maga is gyakran vegyen, részt a gyermekek tevékenységében alkosson, hozzon létre alkotásokat.

Alkalmat kell teremteni arra, hogy a gyermekek önmaguk munkája mellett egymás munkáját is nézegethessék, ábrázolás közben adhassanak egymásnak tanácsot, legyenek egymás segítségére.

Gondoljunk minden gyermek munkájának folyamatos bemutatására a csoportszobában és a szülők által látható helyen is.

A gyermeket pozitív megerősítéssel, apró fejlődési mutatók észrevételével és annak dicséretével buzdítsuk a még pontosabb reprodukálásra.

5. *Esztétikus környezet megteremtése:*

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzeleti, gazdagodik élmény és fantázia világuk, tartalmasabbá válnak fogalmaik.

Az építő – ábrázolás alakító tevékenység segíti a téri, formai és színeképzeatinek kialakulását, gazdagodását, elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével, a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását.

Ezért nagyon fontos, hogy az a környezet, ami minden nap körül veszi a gyermekeket esztétikus, megnyugtató, egyszerű és rendezett legyen. Tartsuk szem előtt a népi hagyományos motívumokat, természetes anyagokat, melyek a gyermekekhez is közel állnak és próbáljunk minél több ilyen eszközt, díszítőelemet elhelyezni az óvodában.

6. *Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységben*

A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése, megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása a formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése stb.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenység során adódó óvodapedagógusi feladatok

- Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára.
- Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartja.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra.
- Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, védőkötény használata, kézmosás, védő asztalterítő.
- Megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alaptechnikáit, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- A gyermekek körében formálja a képalkotást, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfüzés alapjait.
- A képalkotás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíti /pl.: mozaik, kollázs, nyomatok/ és megismerteti a szövés technikáját, valamint a többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást.
- A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja.
- Ösztönzi a gyermekeket a színek széles skálájának használatára.
- A váratlan eseményeken alapuló kedvet rugalmasan kezel.
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra.
- Támogatja a gyermekek kezdeményezését csoportos alkotásra.
- Odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt.
- Mintázáshoz törekszünk többféle anyagot használatára.
- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal kiegészítővel növeli (termések, magvak, fűszerek, szárított és préselt növények)
- A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának ízlését az óvodapedagógusok formálják.
- Megmutatjuk hazánk kulturális értékeit gyermekeinknek, különös tekintettel a más országok gyermekeire (migráns gyermekek) életkoruknak és egyéni érdeklődésüknek megfelelően.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit
- Élményeit képes megjeleníteni
- Szem – kéz mozgása összerendezett
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót
- Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni
- Ismeri a hat alapszínt, az bátran használja
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete korának megfelelő
- Szívesen alkot közösen a többi kisgyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel
- Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni
- Alkotás közben ügyel környezetére és saját maga, munkája tisztaságára
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét
- Térlátása korának megfelelő
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai élményt alkotni.
- Vonalvezetése balról, jobbra halad.

5.5. Mozgás

A mozgásos tevékenység útján szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek, ezért a mozgásnak az óvodai élet egész időszakában jelentős szerepe van.

Miközben mozog, a gyermek tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont és izom rendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei pontosabbak, önállóbbak, finomabbak lesznek mozdulatai. Egyre többféle mozgást képes elvégezni, egyre több készsége alakul, egyre inkább képessé válik mozgásának, viselkedésének tudatos irányítására, szabályozására.

Fontos számunkra a gyermek természetes mozgáskedvének fenntartása, a mozgás megszerettetése. Az összerendezett mozgás elősegítése, az egészséges életvitel megalapozása.

Célja:

A nagymozgások, szem - kéz - láb koordináció, az egyensúlyérzék, a finommotorika, testséma, a személyi zónák alakítása, térpercepció fejlesztése természetes módon épüljön be az óvodai nevelés folyamatába.

Feladata:

- a gyermek mozgáskedvének, a mozgás szeretetének megőrzése
- a rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása
- a testi képességek- fizikai erőnlét fejlesztése
- a testtudat kialakítása, ill. megerősítése
- az érzékelési területek összehangolt működésének segítése, különös tekintettel a testérzet, a tapintás, az egyensúlyérzékelés és a vizualitás összefüggéseire
- a térészlelés fejlesztése
- az alapmozgások koordinációjának fejlesztése
- a két test fél mozgásának összerendezése, jobb-bal differenciálása
- a mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése
- a mozgás, mint kommunikáció mély átélése folytán a beszédkésztetés erősítése

A mozgásfejlesztés területei:

- A mozgás feltételeinek megteremtése
- Szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgása
- Mindennapos frissítő torna biztosítása
- A mozgás fejlesztése szervezett tevékenységen, a testnevelésen belül
- Az anyanyelvi fejlesztés lehetőségei a mozgás és testnevelés során

A mozgás feltételeinek megteremtése:

Óvodánkban igyekszünk megfelelő mozgásteret, helyszínt, alkalmat biztosítani, hogy a gyermek szabadon próbálhassa ki a különböző mozgásformákat. A mozgás feltételeit óvodaudvar, kirándulás helyszínein is megteremtjük, ügyelve a tiszta, balesetmentes környezet biztosítására. Az eszközöket a gyermek érdeklődéséhez, életkorához, fejlettségi szintjéhez igazítjuk. A csoportszobában és az udvaron a bújás, mászás, kúszás, futás, ugrás, egyensúlyérzék, finommotorika, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlődését segítő eszközöket biztosítjuk. Az időtartamot rugalmasan, időjáráshoz, napirendhez igazodóan

tervezzük. Mozgástevékenységet segítő megfelelő méretű torna és kéziszer mennyiségét a szertől és eszköztől függően csoportonként kell meghatározni. A szervezett mozgás javasolt ideje 20-40 perc, heti két alkalommal. A frissítő mozgás 3-10 perc, naponta egyszer.

A gyermek egészséges fejlődése érdekében szervezett mozgást is minden esetben, ha az időjárás megengedi, a szabadban biztosítjuk. A heti két szervezett mozgásnál a rugalmasság elvét követve a gyermekcsoport figyelembevételével egész délelőttöt kitöltve szervezett mozgást, vagy túrázást, télen szánkózást biztosítunk.

Lehetőség szerint a folyosó, és a fejlesztő szoba használatával is biztosítjuk a nagyobb téri kihasználtságot.

Szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgása

A játék és mozgás óvodai nevelésünk alapja. A szabad játék keretén belül a mozgás megszervezésekor döntő mértékben a játékosság, a gyermeki szükséglet figyelembevétele, az egyéni bánásmód, a differenciált fejlesztés elvét alkalmazzuk. Lehetőséget biztosítunk a mozgás minél változatosabb gyakorlására. Fontos, hogy megőrizzük, felkeltsük a mozgáskedvet és tudatosan építünk rá.

3-4 éveseknél: a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Így leginkább a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítani a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Ehhez az alábbi eszközök nyújtanak lehetőséget: ROTIKOM, mászóház csúszdával-létrával, bújókacsó, tornaszőnyegek, csoportszobában asztalok, Bady-Roll, görbe létra.

4-5 éves korban: nagyobb hangsúlyt kap az egyensúlyérzék és a szem-kéz-láb koordináció fejlesztése. Utóbbit szolgálják a különböző célba dobó játékok, az ugró iskolák, ugrókötelezések és a labdajátékok végtelen sora.

Egyensúlyérzék fejlesztő játékok a pörgő, hintázó, ringó játékok. Ehhez az alábbi eszközök állnak segítségünkre: ugráló labda, elefánttalp, íves roller, Tipróka, Ayres-terápiás eszközök közül a billenő talp, tányérhinta, rugós deszka, billenő korong, mérleghinta, láncos lépegető híd roller, mozgáskotta rendszer.

5-6-7 éves korban: a hangsúly a finommotorika fejlesztésére irányul. A játékban nagyon sok lehetőség van ennek spontán fejlesztésére. Ábrázolási technikák gyakorlása (tépés, vágás, varrás), gyöngyfűzések, kicsi elemekből építések, babaöltöztetés, barkácsolás.

Mindennapos frissítő torna biztosítása

Segítjük a már készségszinten használt mozgásokat, amit kombináltan játékba kapcsol be az óvodapedagógus és a gyermek ezáltal új mozgásformákat talál ki, gyakorol be. A mindennapos frissítő tornát jó idő esetén, az udvaron, egyébként a csoportszobában tartjuk. A játékot, a játékosságot alapvető eszközként alkalmazzuk. A mindennapos frissítő mozgás anyagát elsősorban a mozgásos játékokkal biztosítjuk, kiegészítve egy-egy gimnasztikai gyakorlat ismétlésével, szervesen kapcsolódva az irányított vagy szervezett mozgás anyagához. Rugalmas napirendünk megfelelő helyet és időt biztosít a mindennapos testnevelés végzéséhez. Ezt naponta legalább egyszer, 3-10 perces időtartammal szervezzük meg. Minden óvodapedagógus maga választja meg a legalkalmasabb időpontot a napirendbe illeszkedően, elterjedt gyakorlat a délelőtti időszakban történő megtartás.

A mozgás fejlesztése szervezett tevékenységen belül:

Ismert a törvényszerűség, hogy csak a megfelelő erősségű inger hatására következik be fejlődés a szervezetbe. Ennek figyelembevételével szükséges megválasztani a mozgásanyagot, amellyel megoldhatók az óvodai mozgás fejlesztés feladatai.

A tervező és megvalósító munkánál fontos még az alábbi szempontok figyelembevétele.

- megfelelő gyakorlási lehetőség biztosítása
- fokozatosság
- harmonikus fejlesztés
- differenciálás

Az óvodapedagógus a testgyakorlatok mellett a bonyolultabb, nagyobb erő kifejtést, figyelmet igénylő gyakorlatokat is beiktathat a mozgásanyagba.

A szervezett mozgás anyaga atlétika, torna, játékos jellegű gyakorlatokból tevődik össze. Mindenesetben a nagymozgás fejlesztésére tesszük a hangsúlyt óvodába lépés kezdetétől, a járás, futás, ugrás, dobás, kúszás, mászás, függés biztosításával. Jelentős helyet foglalnak el az egyensúlygyakorlatok, az egyszerű gurulás, átfordulás, valamint a kézi szerek alkalmazása is. A nagymozgás fejlesztése mellett figyelmet fordítunk a tér- irányok végzésére, ahol mozgásokat és különböző formákat mozog, jár be a gyermek. Fogó és futó játékok, csapatjáték – váltó sorverseny, futball. Ezáltal egyre pontosabb információt szerez önmagáról, ismerkedik testrészeivel és azok funkcióival.

Óvodánkban kézi szerként kislabdát, botot, karikát, szalagot, babzsákot használunk, melyek használatával a finomabb mozgások gyakorlására nyílik lehetőség. Az eszközök fogása, tartása erősíti a kéz izmait, segítve ezzel a finommotorika fejlesztését.

Előtérbe helyezzük még a szem – kéz, szem – láb koordinációs fejlesztését, vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, ill. azt kiegészítő mozgásokat.

Attól függően, hogy melyik korosztály van túlsúlyban a csoportban, a gyakorlat végzés két szintre bontható: egy könnyebb és egy nehezebb lehetőség biztosításával minden gyermek megtalálja a megfelelő helyszínt (kisebbeknek rövidebb ill. alacsonyabb tornaszer, szélesebb sáv, rövidebb táv, könnyebben kezelhető kézi szer pl.: rövidebb szalagú zászló nagyobb átmérőjű léglabda stb.).

A holtidő elkerülése érdekében kellő odafigyeléssel tervezzük meg a foglalkozásokat ezen idő minimálisra csökkentése végett.

Foglalkozásokon az aktívabb és nyugodtabb gyerekek, a jó mozgáskészséggel és a kevésbé jó adottságokkal rendelkezők együtt vesznek részt. Ez által lehetőségük nyílik arra, hogy megtanuljanak egymásra figyelni, egymással együtt dolgozni, egymáshoz alkalmazkodni. Erősödik önfegyelmük.

A testgyakorlatok végrehajtásának fokozatait, fajtáit a gyermekek képességeihez igazodva állítja össze. Figyelembe véve az elméleti szakemberek vizsgálati eredményeit és a csoportban alkalmazott mérések / alap állóképesség, globális állóképesség, a test általános ereje / eredményeit.

A gyakorlatok nehezítése, bonyolultabbá tétele, kézi szerekkel és tornaszerekkel történik.

A gyerekek állóképességének fejlesztése érdekében a testnevelési játékok tervezésénél az utánzó, futó, - fogó és versenyjátékok dominálnak. Játékban gazdagabb, kötetlenebb, de fegyelmezett légkörű, kellő aktivitást biztosító foglalkozásmodellekben szükséges dolgoznunk.

Az egész év folyamán a foglalkozásokon fontos a testnevelési játékok alkalmazása lehetőségeinek kihasználása. E játékok során is megtanítjuk a gyerekeket egymás testi épiségére vigyázni, más sikereinek örülni.

Így ügyesednek, önbizalmuk nő és megalapozott bátorságra tesznek szert. Hozzászoktatják ezek a játékok őket a szabályok betartására is.

A mozgásfejlesztés tartalma:

- nagymozgások fejlesztése (járás, futás, ugrások, csúszás, kúszás, mászás, függések)
- egyensúlygyakorlatok (állások, járássok, kúszás, mászás, támaszgyakorlatok)

- finommotorika
- szem – kéz - koordináció (labda, dobások, járások, futás, szökdelések, függések, mászások)
- testséma
- személyi zónák alakítása
- térpercepció fejlesztése

Anyanyelvi fejlesztés lehetőségei a mozgás és az irányított vagy szervezett mozgásfejlesztés során:

A verbális fejlesztés áthatja a testi nevelés folyamatát is. A szókincs bővítésére, mondatalkotás gyakorlására mind a gyakorlatok szóbeli magyarázata során, a mozgásformák megnevezésével, a testrészek ismeretét célzó gyakorlatokkal valamint az új szavak használatával lehetőséget biztosítunk. Kifejezetten érvényesül a relációs szókincsbővítése a térirányok gyakorlása során. Az érthető, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulásának támogatása.

Az óvodapedagógus kiemelt feladatai

- A mozgásanyag igénye, átgondolt, következetes kiválogatása, összeállítása
- A gyermeki mozgásigény kielégítése a fejlettség különbözőségének a figyelembe vétele.
- Az egyéni képességeknek megfelelő részvételt, a differenciált feladatadást, az egyéni tempónak megfelelő gyakorlást segíteni.
- Ügyelni az esztétikus és célszerű mozgásnak megfelelő öltözékre, gyermeknél, felnőttél.
- A felnőtt aktív részvételével az utánzáson alapuló, mozgástanulás, mozgásgyakorlás, valamint az együttes mozgás élményének megteremtése, példászerű bemutatással.
- Megfelelő, gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Fokozatossági, elegendő ismétlési alkalom.
- Hibajavítás egyénre szabottan, differenciáltan
- A nagymozgások – szem – kéz – láb – koordináció, az egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztése.
- A testi képességek, fizikai erőnlét, tájékozódó képesség és akarati tulajdonság ki alakítása.

- A mozgásigény kielégítése, figyelve a terhelhetőségre.
- Az adott feladatokból adódóan a helyzetfelismerés képességének fejlesztése.
- A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.
- Lehetőség szerint a folyosó és fejlesztő szoba kihasználása, szabályok kialakításával és figyelemmel kísérésével.
- Az irányított vagy szervezett foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.
- Mozgásos élményt kísérő pozitív érzelmek felerősítése (önbizalom, sikerélmény, bátorság).
- Problémamegoldó képesség erősítése, mozgásos tevékenységgel elvégzett feladat megoldásokkal.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- a gyermek szeret mozogni, a mozgásos játékban kitartó
- ismeri a térbeni irányokat, téri tájékozódása kialakult és az irányokat meg tudja különböztetni
- környezetében biztonságosan mozog
- mozgását irányítani, és helyzetben tudja tartani, tempóját szabályozza
- a nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke korának megfelelő
- mozgása összerendezett
- tud ütemtartással járni
- a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzi
- tud helyben labdát pattogatni, vezetni, átadni alsó-felső átadással
- figyelemkoncentrációja, feladattudata, finommotorikája, önfegyelme korának megfelelő
- ismeri és rendeltetésszerűen használja a tornaszereket
- betartja a szabályokat, tud alkalmazkodni
- fizikai erőnléte, állóképessége életkorának, fejlettségének megfelelő
- kialakult a szem – kéz, és szem – láb koordinációja
- életkorának megfelelően megkülönbözteti a jobb és a bal oldali részeket
- képes alkalmazkodni társaihoz korának megfelelően fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész
- ismeri a csapatjáték szabályait, egészséges versenyszellemmel képes küzdeni

5.6. Külső világ tevékeny megismerése

Külső világon egyfelől a bennünket körülvevő természeti környezetet, valamint az emberi kéz által létrehozott épített környezetet értjük. Lehetőséget biztosítunk nemzeti kultúránk, értékeink, hagyományaink és városunkra jellemző néphagyományok közvetítésére, hiszen ezáltal őrizhetjük meg a tudást, a tapasztalatot, mit elődeink felhalmoztak.

Célunk:

- A gyermekek kíváncsiságára alapozva teremtünk olyan helyzeteket melyben tapasztalatokat szerezhetnek, élményekhez juthatnak, új dolgokat fedezhetnek fel, ismereteiket bővíthetik, mélyíthetik.
- Megismerheti a környezetvédelem fontosságát,- a víz, a levegő, a föld, a növények és állatok védelmének szükségességét.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

A külső világ tevékenység megismertetéséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- A gyermekeket szeretnénk érzékennyé tenni az ezekből áradó pozitív és negatív hatások érzékelésére, megtapasztalására, befogadására; a hazai táj, a szülőföld szeretetére, a családi és néphagyományok ápolására, tárgyi kultúra értékeinek megismerésére.
- Megtanítjuk őket látni, nemcsak nézni,- hallani a természet hangját. Ez azért fontos, mert a családi nevelés ezen területén is hiányosságokat vélünk felfedezni.
- Természetbarát magatartásukat fejlesztve elérjük, hogy rácsodálkoznak a világra, gyönyörködnek a legegyszerűbb dolgokban is. Ennek hatására érzékenyek lesznek, védik a bogarakat, nem tépik le a fák leveleit, nem tapossák le az utcára ültetett virágokat. Indirekt módon így tudjuk nevelni a felnőtteket is, a gyermekeken keresztül.
- Témaköreinket mindig az aktuális évszakokhoz, napszakokhoz, eseményekhez igazítjuk.
- Hónaponként számba vesszük a természet változásaihoz kapcsolódó jeles napokat, naptári és egyházi ünnepeket, szokásokat és eseményeket. Ezekhez a napokhoz

- kapcsolódik az állatok viselkedésére vonatkozó és emberi tevékenységeket jelölő szokások megfigyelése, feldolgozása, mely óvodai munkánk alapja.
- Megtartjuk hagyományainkat, ünnepek, ünnepélyek formájában, így ápoljuk nemzeti kultúra értékeit.
 - Séták alkalmával tapasztalatokhoz juttatjuk a gyermekeket: az élővilág felfedezése során: - a rovarok, állatok megismerésében, az állatok hangjainak, nyomainak megkülönböztetésében, a virágok színeinek, formájának, neveinek magtanulásában, fák alakja, levelének formája, nevének megjegyzése területén.
 - Az egyszerű közlekedési szabályokat gyakoroltatjuk a gyermekekkel, megismerjük a járművek neveit, megfigyeljük a gyorsaságát.
 - Az állatok téli etetésére külön figyelmet fordítunk.
 - Kirándulásainkon a természetkülönböző kincseit gyűjthetjük össze (fakéreg, moha, kavicsok, kövek, levelek, termések, csigák, virágok, tollak) melyekre rácsodálkozhatnak.
 - A csoportszobában ágakat hajtatunk, magokat csíráztatunk, szobanövényeket gondozunk.
 - A megszerzett ismereteket rendszerezzük.
 - A gyerek önálló véleményalkotásának döntési képességének elősegítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Felhasználásra ajánlott

Néphagyományok, hagyományaink

Szeptember

Szeptember 8. Kisasszony –nap Ezen a napon indulnak útra a fecskék. Dióverés ideje.

Szeptember 24. Csillagászati őszi. Őszi napéjegyenlőség

Szeptember 29. Mihály - nap régen bérfizető, pásztorfogadó nap volt. Az állatokat ekkor hatották a téli szállásra. Ezen a napon megszaladt a fű gyökere, megszűnik a mézelés, a halak a víz fenekére húzódnak.

Október

Október 4. Állatok világnapja.

Szüret. Szőlő- és gyümölcszüret megfigyelése lehetőségeinkhez mérten városi vagy óvodai vagy csoport szinten szüreti mulatságot rendezünk.

November

Mindszentek. Az emberi élet fordulójának eseménye.

November 25. Katalin – nap. Karácsonyra vonatkozó időjárás jóslat. Katalin ág – jóslása jövő évi termésre.

November 30. András – nap . A hagyomány szerint ezen a napon kellett a nyáját védeni a farkastól. Ekkor ér véget az új borral kezdődő kisleveles és kezdődik a disznóvágás.

December

- Advent - Karácsonyvárás

December 6. Mikulás. Mikulás – várás, takarítás, cipőtisztítás.

December 13. Luca – nap. A napszakhoz kapcsolódó hagyomány felelevenítése, bemutatása. Kotyolás más csoportokban. Karácsonyi Luca – búza előkészítése.

December 24-25-26. Karácsony. A Karácsony hagyományának felelevenítése, Bibliai történet.

Január

Január 6. Újév, Évkezdet. A jókívánságok és vidámság napja. Újévi köszöntők.

Vízkereszt. Farsang kezdete. Óvodánkban hagyomány a nyílt farsang megünneplése.

Január 25. Pálfordulás. Túl vagyunk a tél felén. Időjárási jóvendölések, mondókák utalnak erre.

Február

Február 2. Gyertyaszentelő. A medve és árnyéka.

Március

Március 8. Nőnap. A csoportból a fiúk felköszöntik a lányokat.

Március 15. Nemzeti ünnep. Koszorúzás a városi emlékműnél, zászlókészítés.

Március 18-19-21. Sándor, József, Benedek. Időjóslo napok.

Március 22. Víz világnapja. Ezen a napon felhívjuk a figyelmet a víz fontosságára és annak óvására.

Április

Húsvét. A természet újjászületésének ünnepe. A tojás az új élet a víz a frissességet, megújulást jelképezi. Húsvéti készülődés, tojásfestés, vendégvárás.

Április 11. Versmondás délelőtt

Április 22. Föld napja. Kert rendezése, rendben tartása, séták szervezése.

Május

Anyák napja. Anyák nagymamák köszöntése csoportonként.

Május vége. Madarak – fák napja.

Gyereknapi.

Erdei akadályverseny. Játékos vetélkedő a természeti környezetben.

Évzárók. A nagycsoportosok búcsúja, évközi emlékek felelevenítése.

A környezet megismerése során sok matematikai tapasztalatot szerzünk, melyeket felhasználunk tevékenységeink során. Pl.: erdei sétánk alkalmával megfigyeljük melyik fa az alacsonyabb, ill. magasabb, vékonyabb, vastagabb, melyik növény szára hosszabb vagy rövidebb, hol van sok fa és hol kevés, a járda vagy a kövesút a szélesebb stb.?

Gyakorolhatjuk a helyes közlekedést, megfigyelhetjük a járműveket, megtanuljuk a neveiket, melyik a gyorsabb – lassabb, melyik mire való, mit szállít stb.

Ezek a spontán szerzett tapasztalatok számtalan lehetőséget adnak ismereteik bővítésére, tapasztalatszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására, gyakorolására. Pl. vigyünk vizet és élelmet egy hosszabb terepgyakorlatra.

Segítsük elő önálló véleményalkotásukat, fejlesszük döntési képességüket a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Ismerik nevüket, szüleik nevét, foglalkozását, lakásuk címét.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően megnevezik, igényesek testük tisztaságára.
- Megkülönböztetik a jobb és a bal oldalt, dominanciájuk kialakult.

- Gyakorlottak lesznek az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, tudják, hogy azok az emberek által készülnek és munkájukat könnyítik.
- Ismerik környezetükben levő intézmények nevét, rendeltetését.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat, és a hozzájuk kapcsolódó népszokást, hagyományt.
- Felismerik és megnevezik a napszakokat, hónapokat és a hét napjait.
- Ismerik a növény szót, annak jelentését, fejlődésük és az időjárás közötti összefüggést. Tudják, hogy a növényeket gondozni kell, ismernek néhány velük kapcsolatos munkafolyamatot (szántás, szüret, aratás).
- Megnevezik környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint. Ismernek vadállatot, madarat – (költözőt és nálunk telelőt), óvásukat, védelmüket.
- Ismerik és megnevezik környezetük színeit a sötét és a világos árnyalatait, gyakran észlelt tárgyak feltűnő összefüggéseit. Képesek lesznek a tárgyak, jelenségek közötti összehasonlításokat végezni külső jegyeik, rendeltetésük szerint.

A külső világ mennyiségi és téri viszonyainak tevékeny megismerése

A kisgyermek minden napján találkozik matematikai fogalmakkal, melyekkel természetes módon ismerkedik meg. A kifejezések észrevétlenül épülnek be a szókincsébe, így a beszéd folyamán aktív szerephez jutnak.

Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik matematikai tapasztalatokkal, élményekkel: felismer tárgyakat, dolgok közti különbségeket, később felfedez azonosságokat, fontos, lényeges tulajdonságokat.

A matematikai viszonyok, összefüggések, a problémák iránti érdeklődésre készítetik a gyermeket. Hozzásegítjük őket ahhoz, hogy ne torpanjanak meg egy-egy matematikai probléma megoldása előtt. Érdeklődésüket folyamatosan kielégítjük, újabb matematikai feladatokra irányítjuk. Így fokozatosan fejlődik a matematikai ismeretszerzéshez való pozitív viszonyuk.

Célunk:

- A gyermekek szerezzenek sok tapasztalatokat az őket körül vevő valóság jelenségeiről, legyen lehetőségük megismerni, felfedezni a világ törvényszerűségeit.

- A minket körül ölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- Matematikai érdeklődés felkeltése, a logikus gondolkodás megalapozása, differenciálási lehetőségek tervezése.

Külső világ mennyiségi és téri viszonyaink tevékeny megismertetéséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

Terepgyakorlatokon és játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, a tevékenységben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése, a gyermekek egyéni fejlődésének követése, differenciált fejlesztés.

- logikai, matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztalása
- Matematikai érdeklődés felkeltése
- Szükség esetén rávezető kérdések alkalmazása
- A tevékenységek változatos formában történő végzése (egyéni, páros, mikro csoportos)
- A gyermekek látás, hallás, tapintás útján szereznek tapasztalatokat a tényekről, viszonyokról, műveletekről, különböző eszközökkel önállóan végzett tevékenység közben.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt, a matematikai foglalkozáson, jó játéknak tekintsék a feladatmegoldást. Nevelésünk arra irányul, hogy a gyerekek az ismeretekkel együtt szerezzenek bizonyos megoldásbeli jártasságot, örüljenek önálló tevékenységeiknek.
- Különös figyelmet szentelünk az egyéni fejlettségi szintjükre, egyéni tempójukra.
- A matematikai tapasztalatok emlékképekben rögződnek. Korábban megismert matematikai tényeket, viszonyokat a tevékenység közben gyakran felidézzük.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezésére törekszünk.
- Fejlődjön ítélőképességük a tapasztalatszerzések folyamán.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

- Számfogalom előkészítése, megalapozása.
- Halmazok összemérése, elemek párosítása, több-kevesebb ugyanannyi érzékeltetése gyakorlása.

- Rész egész viszonyát a válogatások mennyiségi bontása során fedezzék fel.
- Játékos szituációban számoljanak, bontsanak egyéni fejlettségtől függően.
- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, úrtartalom szerint, stb.
- Sorba rendezés a sor és tőszámnevek megértése.
- Tapasztalat szerzés a geometria körében.
- Tapasztalatszerzés a gömbölyű és szögletes formákról.
- Építsenek szabadon és másolással különböző elemekből.
- Alkossanak síkban és térben.
- Szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész – egész viszonyát.
- Logikai játékok használata.
- Tájékozódás térben és síkban.
- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, tükörkép, szimmetria érdekességének felfedezése.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Képesek tulajdonság szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- Értik és helyesen használják mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat /hosszabb, rövidebb, több, kevesebb).
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle színe, nagysága elrendezése esetén is.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással, ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni.
- Ismerik az irányokat és helyesen értelmezik feladat végzésük során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent, helyesen használja a névutókat. Azonosságokat különbözőségeket képes felfedezni.

Anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ megismerésében

Az alkalomszerű (spontán) és irányított beszélgetés során, a szóbeli fejlesztés, a környezet megismerésének átfogó tevékenysége alkalmával célként és eszközként is egyaránt alkalmazható.

A megtapasztaláson alapuló megismerés, sokoldalú biztosításával a gyermek aktív és passzív szókincsének minőségi és mennyiségi gyarapítására törekszünk. Ezzel párhuzamosan, a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd és mondatalkotás gyakorlása, valamint az összefüggő beszéd alkalmazását valósítjuk meg.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka olyan célra irányuló tevékenység, amely külső irányítás hatására a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és teljesítményt vált ki.

A gyermek munkájának eredményét teljesítményként mérheti le, melyet nem csak ő, de környezete is felismer, azzal kölcsönhatásban van és formálja azt.

A személyiség fejlesztésének fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység.

Célunk

A gyermekben olyan képesség kialakítása mely, felelősségérzetet, kötelességtudatot, kitartást, alkalmazkodóképességet, az akaraterőt, ill. a munkához való pozitív beállítódást váltson ki.

Óvodánkban a munka áthatja a gyermek egésznap tevékenységét. Lényegesnek tartjuk a játékban kialakított magatartási formák, tulajdonságok megalapozását, ami a későbbi felnőtt életbe a munkához való viszonyát jelentheti, ezért a munkát az életre nevelés fontos részének tartjuk.

Biztosítanunk kell a gyermek számára, hogy olyan légkört alakítsunk ki, amelyben önként **örömmel és szívesen, aktívan végezhet munka jellegű tevékenységet.** Ösztönözzük arra, hogy amit elkezdett fejezze be.

A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

Életkortól függetlenül, megfelelő időt biztosítunk a munka jellegű tevékenységek elvégzésére, az egyéni tempó, egyéni képességek figyelembevételével, a tevékenység folyamatos értékelésével.

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik fontos formája.

Munkafajták

- Önkiszolgálás
- Környezet rendjének megőrzése
- Alkalomszerű munka
- Naposi munka
- Környezet, növény és állat gondozás

Önkiszolgálás

Testápolás, étkezés, öltözködés, amely a gyermek személye körüli feladatok ellátását jelenti. Felnőtt segítségével ismerkednek az önkiszolgálás folyamataival, sorrendjével.

A hátrányos helyzetű környezetből érkező gyermekek számára minél több alkalmat teremtünk arra, hogy példamutatással, segítséggel megtanulják a helyes testápolás, öltözködés, étkezés szabályait.

Környezet rendjének megőrzése

A gyermeket közvetlenül, körbe vevő környezet, általunk is megvalósítható rendjének a megőrzése – játékok, egyéb foglalkozási eszközök, bútorok – rendezettsége.

Alkalomszerű munka

Általában önkéntes jelentkezés alapján végzik a gyerekek, amikor kisebb feladatokkal bízunk meg őket.

/Udvari játékok összegyűjtése, üzenetek továbbítása, kölcsönkért tárgyak visszaküldése, csoportszobák rendbetétele./

Naposi munka

Közösségi megbízatás, amely nélkülözhetetlen a csoport életében.

A naposság feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel. 4-5 éves kortól vezetjük be fokozatosan bővítve. Minden esetben az önkéntességet tartjuk szem előtt.

Környezet, növény és állatgondozás

Óvodánkban lehetőséget biztosítunk arra, hogy veteményes kertet és élősarkot gondozzanak a gyermekek, melyben akvárium halakkal, csigák és különböző növények és termések találhatók.

Télen madáretető készítését és a folyamatos feltöltését, udvarunkon elsősorban a növények, virágok, fák védelmét, gondozását tartjuk fontosnak. Télen nem feledkezünk meg az erdei állatokról sem, hiszen minden évben meglátogatjuk a vadetetőt, ahová eleséget viszünk.

Minden munkafajtánál az elvégzett munka megbecsülésére nevelést emeljük ki.

A munkára nevelés kapcsán a gyermek önállósága és feladattudata kialakul és ennek érdekében fontos a szülők megnyerése a cél elérése szempontjából.

Óvodapedagógus feladata

- Nyugodt légkör biztosítása, melyben a gyermek önként, szívesen vállal és végez munka jellegű tevékenységet.
- Megfelelő munkaeszközök, idő-hely biztosítása.
- A cselekvő tanulással is kapcsolatban van a munka jellegű tevékenység, a többször átélt aktív munka öröme.
- A gyermek fejlettségét figyelembe véve konkrétan, reálisan, fejlesztően értékelje az elvégzett munkát.
- Az óvodapedagógus nyújtson mintát az egyes munkafajták elvégzésével.
- A differenciálás elvét érvényesítse feladatadáskor.

Anyanyelvi nevelés lehetőségei:

A munkatevékenységhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetek fejlesztik a gyermek anyanyelvi nevelését. Különböző beszédformák jelennek meg a munka során – udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérdés, buzdítás, dicséret, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, eszközök nevei, műveletek megnevezése – ezek mind elősegítik a gyermekek verbális fejlesztését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A munka és munka jellegű tevékenységeket képességeihez mérten önállóan végzi.
- Környezet rendjére, saját holmijára és azok rendezettségére figyel.
- Alkalmoszerű feladatokat szívesen vállal, azok elvégzésében önállóan segít társainak.
- Naposságot szívesen lát el, az ezzel kapcsolatos feladatokat a pozitív értékelés hatására önállóan, igényesen végzi.
- Környezetében élő növényeket és állatokat óvja, gondozza.
- Vigyáznak játékaikra és rendben tartják azokat.
- Szívesen segítenek az udvar rendjének ellátásában.

5.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Óvodánkban a tanulás alapvetően életszerű és érzelmi megközelítésű, egyéni tapasztalatszerzésben, élménygyűjtésben illetve a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire épül. Olyan folyamatos tevékenység, amely jelentős részben utánzásos, spontán, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését biztosítja. A teljes óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimultán környezetben, séták, különböző tevékenységi formákban, szervezeti időkeretekben valósul meg. Az óvodai életünkben szereplő sokféle lehetőség adódik az érdeklődés kielégítésére, tapasztalatszerzésre, a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségeinek felfedezésére. Ezen tevékenységekben megvalósuló tanulás hatására pontosabbá válik érzékelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak a problémák felismerésére és megoldására.

Igyekszünk kedvező helyzeteket és kereteket teremteni arra, hogy az érdeklődésüket felkeltsük és fenntartsuk eszközökkel, könyvekkel, hanganyagokkal, kirándulásokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel, érzelmi motivációkkal. Hagyjuk kibontakozni a különleges kívánságokat, pl. bolygók, csillagok, különleges állat vagy növények, érdekességeknek magyarázatával, képek nézegetésével, beszélgetésekkel és ezek feldolgozásával, mozgással, vizuális tevékenységekkel, történetekkel, kommunikációs játékokkal. Ezáltal helyt adunk a gyermeki megismerésben a világ felfedezésére, kíváncsiságuk, közlésvágyuk kielégítésére, kreativitásuk erősítésére.

Igyekszünk az előzetes ismereteiket rendszerezni, azokat megerősíteni, az új ismereteket fokozatosan, megerősítéssel a hiányosságokat bepótolni. Mindezt próbáljuk egyéni és

életkori sajátosságokat figyelembevevő, pozitív értékeléssel megerősített, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben, a gyermekek aktív részvételével történő tevékenységbe ágyazott tanulási lehetőségekkel kompenzálni. Ennek érdekében, óvodába érkezéskor felméréseket végzünk a különböző részképességek fejlettségi szintjéről, a tapasztalt lemaradásokat, hiányosságokat igyekszünk pótolni, azokat megerősíteni. Szükség szerint óvodánkban lehetőség nyílik a logopédiai felzárkóztatásra valamint fejlesztő pedagógusok is segítik munkánkat. Kihasználjuk a gyermekekben lakozó tevékenységi vágyat, mely ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban tanul, újabb és újabb felfedezéseket tesz.

Úgy gondoljuk, hogy a tanulás alapja az óvodapedagógus és a gyerekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvodapedagógus az előre megtervezett feladatok alapján a gyerekek részvételével, megnyilatkozásaikhoz, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít. A tevékenységbe megvalósuló tanulás a gyerekek folyamatos megfigyelésre épül. A tervezésünkönél fontos követelmény, hogy az újabb tapasztalatok és ismeretek szorosan kapcsolódjanak a már meglévőkhöz, tartalmuk fokozatosan mélyüljön, bővüljön.

Cél: A gyermekek ismereteinek, kompetenciájának fejlesztése, személyes értékek, személyiségvonások, motivációk erősítése a különböző tevékenységek keretein belül. Olyan tevékenységrendszert megteremteni, ahol szerepet kap a gyermek önálló döntése, illetve ahol mi óvodapedagógusok megfelelő mennyiségű és minőségű segítségnyújtással fejlesztjük a gyermek személyiségét. Célunk, hogy a gyermekek olyan mértékben fejlődjenek, hogy az élet különböző szituációjában alkalmazni tudják tudásukat, tapasztalataikat, személyes adottságaikat, hogy képessé váljanak az iskolakezdésre.

A tanulási tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése, változatos, cselekedtető, játékos tevékenységi formákban.
- Lehetőségeket adni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni képességeinek megfelelő, önálló döntésen alapuló tevékenységek biztosítása, megfelelő mennyiségű segítségadás mellett.

- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése, szövegértés – szövegalkotás megalapozása.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.
- A tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyermek felé, a gyermekek érzelmeinek kinyilvánítására való buzdítás, közös együttlétben.
- Kiemelkedő képességű gyerekek felismerése és fejlesztése, esetleges többlet szükségleteinek kielégítése, lehetőségeinkhez mérten.
- A részképességekben lemaradt, illetve a potenciális tanulási zavar időbeli kiszűrése, annak jelzése a megfelelő szakembernek.

A tanulás a következő formákban valósul meg:

Utánzásos, minta- és modellkövetéssel sajátítják el a gyerekek a foglalkozások normáit, az eszközök használatát, az egymás iránti viszonyokra vonatkozó szabályokat, szokásokat. Ezért fontosnak tartjuk a helyes megnyilvánulásaik megerősítését és a cselekvéses, nonverbális és verbális megnyilatkozásaikkal pozitív példaadását.

Játék- és szabadidőben sokszínű tevékenységek biztosításával módot nyújtunk a spontán tapasztalatszerzésre. Az így szerzett ismereteket figyelemmel kísérjük, foglalkozásainkon építünk rájuk.

Szabad teret engedünk a gyerekek próbálkozásainak, fejlesztjük önállóságukat, hogy képesek legyenek a felfedező tanulásra, gyakorlati problémamegoldásra az óvodai élet minden területén.

A gyerekek kérdéseire épülő ismeretszerzését kíváncsiságuk kielégítésével, verbális aktivitásuk, kedvük fokozásával segítjük elő. Hiányos tapasztalataikat pótoljuk, a meglévőket gazdagítjuk, az emlékezetüket fejlesztjük a kérdezési kedvük kibontakoztatásának érdekében.

Az óvodapedagógus által irányított megfigyelések, felfedezések, tapasztalatszerzések, séták, kirándulások alkalmával és a szervezett komplex foglalkozások keretében valósul meg.

A tevékenységben megvalósuló tanulás kötött vagy kötetlen szervezeti formában történik. Differenciált feladatok adásával igyekszünk megoldani az eltérő képességű gyerekek egyidejű foglalkoztatását.

Az egész óvodai napot átható, sokszínű, játékos elemeket tartalmazó tevékenységben megvalósuló cselekvéses tanulás az, mely nálunk elsőbbséget élvez.

Óvodánkban fejlesztő pedagógusok segítik a rászoruló gyermekek fejlesztését.

Az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

Tervezés:

Olyan tematikus tervezést alkalmazunk, ami segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, jelzi a lemaradásokat, láttatja az egyénhez kötődő feladatokat.

Legfontosabbnak a gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését tekintjük a differenciált, egyéni fejlesztéssel egyetemben, melyet a *fejlődési naplóban* rögzítünk.

A tudatos pedagógiai munka egyik alapfeltétele az előre megtervezett írásbeli felkészülés. Ez segíti az óvodapedagógusok átgondolt nevelő és fejlesztő munkáját. A csoport napló tartalmazza azokat az információkat, amelyek szükségesek a folyamatos, tudatos, óvodai nevelés megvalósításához, ami magába foglalja a fejlesztési lehetőségeket.

A tevékenység tervezésénél úgy gondoljuk, hogy a gyermekeknek szükségük van kötött és kötetlen foglalkozásokra egyaránt. Mindkét foglalkozási forma alapvető feltétele az óvodapedagógus tudatos tervszerű felkészülése. A kötetlen foglalkozások szervezését elsősorban kis és középső csoportban, míg nagycsoportban már tervezünk és szervezünk kötött tevékenységeket figyelembe véve a differenciálás és egyéni bánásmód elvét.

Kötetlen tevékenység a gyermekek érdeklődése alapján kisebb létszámú csoporttal foglalkozik az óvodapedagógus, ezért nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembe vételével.

Az óvodapedagógus a saját csoportja ismeretében döntse el, hogy az adott témakörben és szituációban a kötött vagy kötetlen foglalkozás lehetőségét választja – e. A kötött foglalkozásokon is biztosítani kell az oldott légkört.

Homogén és heterogén csoportnál is elsődleges szempont a gyermekek fejlettsége, képességeik és meglévő ismereteik.

Tanulási folyamat tervezésénél a heti foglalkoztatási tervet használjuk.

A tevékenységeket segítő keretek

A kötetlenséget tartjuk a legalkalmasabb tevékenységi keretnek, melyben tudatosan és tervszerűen biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét. Így nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és differenciált foglalkozás megvalósítására a gyermek fejlődési ütemének figyelembevételével. A

beszoktatás után – novembertől- hangsúlyt fektetünk, főleg tízórai után a kisebb csoportokban való szervezett tevékenykedtetésre. A mikro csoportos vagy egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenységet, egyénre szabott feladatokkal, módszerekkel valósítjuk meg. A kiemelkedő képességgel rendelkező gyermek számára – éppúgy, mint a felzárkóztatás esetében-egyéni fejlesztéssel, differenciált bánásmód tudatos alkalmazásával, keresve az értéket, segítjük a gondolkodás, kreativitás kibontakoztatását. A szervezett tevékenységeknél ének, zene, mozgás, stb. a játékosságot érvényre juttatjuk.

Az 5-6-7 éveseknél belép a kötöttebb tevékenységi forma is, mely intenzívebben viseli magán a tanulás jegyeit, követelménynek tekintjük az önfegyelmet, a szándékos figyelmet, kitartás, feladattudat, feladattartás kialakítását, a iskola megkezdéséhez szükséges magatartás erősítését. Építünk a gyermek önkéntelen figyelmére, a cselekvésbe való gondolkodásra az alkotó képzeletére. A sikerélmény biztosításával erősítjük a gyermekek önbizalmát, ugyanakkor törekszünk arra, hogy a gyermekkorban kialakuljon az a késztetés, hogy a megkezdett feladatot fejezzék be. Olyan légkört alakítunk ki, amelyben a gyermek szorongás nélkül, érdeklődéssel tevékenykedik, miközben kialakult a bizalom, a kölcsönös megértésen és segítségen alapuló felnőtt – gyermek, és gyermek – gyermek kapcsolat.

Fontosnak tartjuk a tanulási folyamatban a gyermek élményeinek meghallgatását. Nevelésünk másik kiinduló pontja a helyi adottságok felmérése és kihasználása- a szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése. A néphagyomány és a népi kultúránk átörökítése, értékeink továbbadása kötelességünk. A tanulási tevékenységet játékidőben megfelelő helyen naponta, megközelítőleg azonos időben szervezzük. A tanulási folyamatban kialakítjuk a szükséges fegyelmet, az önálló feladatvégzést segítjük, halk beszédre, esetenként türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket.

Játékba összpontosított tanulás

Minél fiatalabb a gyermek, annál többet játszik, játékos keretek között tanul, ezért sok cselekvéssel, mozgással, utánzással, tevékenykedtetéssel biztosítjuk a sokoldalú érzékelést, eszközökkel való manipulálást az óvodába lépés pillanatától kezdve. Nagy hangsúlyt fektetünk a szabad játékon belüli önálló tapasztalatszerzésre. Figyelembe vesszük a gyermek életkori és egyéni fejlődési ütemét. A gyermekeket széleskörű ismeretszerzéshez juttatjuk a sokrétű tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával. Óvodáskorban a gyermekek játék közben és játékosan szinte észrevétlenül tanulnak, a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A tevékenységi rendszerünk

bármely formája alkalmas arra, hogy a gyerekek megismerő értelmi /kognitív/ képességei fejlődjenek.

Tanulás és anyanyelvi nevelés kapcsolata

A tevékenységbe ágyazott tanulás folyamatában igyekszünk az anyanyelvi nevelésre a lehető legtöbb gondot fordítani. Arra törekszünk, hogy a tevékenységek során a kommunikáció kétirányú legyen. Olyan helyzeteket teremtünk, ahol a gyerekek nemcsak befogadók, hanem adók is. Igyekszünk elérni, hogy gyerekeink bátran kérdezzenek, fejezzék ki gondolataikat, fogalmazzák meg vágyaikat!

Óvodánkba érkező gyerekek nagytöbbségére jellemző, hogy szókincsbeli, szóértési nehézségekkel küzdenek, ebben óriási a lemaradásuk. Ezért, hogy a tanulás sikeres legyen, igyekszünk a szavak jelentését, értelmét több oldalról megmagyarázni, jelentésüket tartalommal megtölteni. Tesszük ezt képekkel, vagy a tárgyakat megmutatjuk, mozdulatot, gesztust mutatunk be. Óvodásainkat is cselekedetekre ösztönözzük, hogy (pozitív megerősítéssel és javítással) is igyekezzenek minél szélesebb, színesebb és árnyaltabb megfogalmazást alkalmazni játékaikban, óvodai életükben.

Természetesen szerepet kapnak a kis jelrendszerek, a kézmozdulatok, arcjáték, fejbólintás stb, hiszen mindezek áthatják óvodai életünket és mi ezt maximálisan ki is használjuk, természetesen mindezt játékos kereteken belül a játék erejét kihasználva. Aktív beszélőkörnyezetet teremtünk a különböző tevékenységek során, melyet testközelség, a derűs; bizalmas légkör biztosít, mely jellemző csoportjainkra s ez az egyéni helyzet kiváló alkalom a spontán beszédre, beszélgetésre, kérdésre és válaszra mely így alappillére lesz a tevékenységben megvalósuló tanulásnak.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Egyszerű feladatokat megért.
- Kialakulnak pozitív személyiségjegyei -, tolerancia, empátia, alkalmazkodó képesség, kooperációra való hajlam.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt, bátran kérdezzen.
- Feladatai végrehajtásában kitartó legyen.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő, képes a figyelem összpontosítására.
- Él benne az iskola, a tanulás iránt vágy.

- Tevékenységének értékelését elfogadja.
- Képes a már elsajátított szándékos felidézésére, tisztában van az ok-okozati összefüggésekkel.
- Munkatempója, önállósága, feladattartása életkorának megfelelő.
- Irányított tevékenység során megfelelő magatartást tanúsít.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A természetes érdeklődésre alapozva szeretnénk kialakítani a tanuláshoz való pozitív viszonyt a gyermekekben. Feladatainkkal és módszereinkkel azt kívánjuk elérni a 6-7 éves gyermekeknél, hogy figyelmük szándékos önfigyelemre épüljön, kitartásuk, feladattudatuk erősödjön. A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére 6-7 éves korra elérje az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Testi érettsége, motoros képességei arányosan fejlettek, mozgása összerendezett, harmonikus, jó teherbíró. Képes mozgását, viselkedését, testi szükségleteit szándékosan irányítani, mozgáskoordinációja és finommotorikája korának megfelelően fejlett.

Értelmi képességei terén megjelenik a szándékos bevésés, felidézés és figyelem. Figyelem tartalma, terjedelme növekszik.

Gondolkodás szintje a szemléletes cselekvőtől az elemi – fogalmi probléma megoldásig jut el.

Gondolkodási műveleteiben használja az általánosítást, konkretizálást, kiegészítést. Térben és vizuális síkon használja az analízis és szintézis műveletét. Értelmezi és használja az egyszerű ok-okozati összefüggéseket. Elemi mennyiség és számfogalommal, tér – és forma érzékkel rendelkezik. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a szűkebb környezetéről, környezetében élő növényekről és állatokról, az időjárásról és a közlekedésről. Érthetően, folyamatosan kommunikál, megfelelő tempóban és hangsúllyal ki tudja fejezni gondolatait

és érzelmeit. Társaival és a felnőttekkel tud beszélni. Tiszta a hangképzése. Szófajokat használja a mondat szerkesztésben, relációs viszonyokat ismeri.

Érzelmi és akarati állapotában a feladattudata, szabálytudata, monotónia tűrése kialakulóban van.

Szocializáció terén a gyermekek óvodáskor végére szociálisan is éretté válnak az iskolára. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Egyre több szabályokhoz és normákhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Önmagához való viszonyaiban ismeri testsémáját, térbeli és síkbeli tájékozódásra képes.

Önértékelése a reális pozitív önbizalom felé halad. Legtöbb gyermek kialakult dominanciával rendelkezik.

Mindezek elérésének alapvető feltétele a rendszeres óvodába járás, különös tekintettel a halmozottan hátrányos gyermekek esetében. Minden gyermeket már belépéskor mérnek az óvodapedagógusok, ha a gyermek érési folyamatában rendkívüli eltérést, eredménytelenséget, akadályoztatást tapasztal a fejlesztő pedagógusok vagy speciális szakszolgálat segít.

Az óvodai élettevékenység formái kidolgozásánál részletesen szerepelnek az óvodáskor végére elérendő általános követelményszintek.

VII. A HAJDÚHADHÁZI VÁROSI ÓVODA TELEPHELYEINEK EGYEDI SAJÁTOSSÁGAI:

PETŐFI UTCAI TELEPHELY EGYEDISÉGE A NEVELÉS TEKINTETÉBEN:

1. A gyermeki tevékenységrendszer

1.1. A játék

A játék a gyermek legfőbb tevékenysége, a szocializáció színtere. A gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb. Az utánzás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi, az akarati tulajdonságok, a szociális magatartás a játékban - a gyermeknek szabadon választott önkéntes tevékenységében - integráltan fejlődik.

A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója. A játék a valóság szubjektív tükröződése, a szimbólumképződés csodálatos világa.

A játékban a szimbólumok elemzésével érthetjük meg a gyermekek érzelmi állapotát, viselkedését, megfigyelhetjük kommunikációját, kognitív fejlettségét, információt kapunk a teljes személyiségéről. A gyermek jelzéseit "értő" óvodapedagógus felismeri, érzékeli a problémákat, segít a gyermeknek a feldolgozásban.

A játékban a gyerekek megtanulják sok pozitív példa alapján önállóan megoldani konfliktusaikat.

A játékban kiemelten fontosnak tartjuk az óvodapedagógus tudatos jelenlétét, felelősségét az indirekt irányítást.

Fő feladatai:

- A szabad játék folyamatosságának megteremtése és túlsúlyának érvényesítése.
- A feltételek (élmény, hely, idő, eszköz, amit a gyerekek is készíthetnek) biztosítása mellett elengedhetetlen a nyugodt légkör megteremtése.

A nyugodt légkör feltétele a magatartási formák, szabályok kialakítása.

A gyerekeknek helyzetekhez kell igazítaniuk viselkedésüket, ami az alkalmazkodás magasabb formája. (Pl.: mese vagy vers hallgatása alatt kerülni kell a játszóknak az erős zörgést, hangoskodást.)

Szabályokat kell megtanulni azokhoz alkalmazkodni, önállóan betartani, mert az óvodapedagógus csak indirekt módszerrel tud figyelni a játszókra, míg a tanulást irányítja.

A párhuzamosan zajló tevékenységek közül a játék az alaptevékenység. A tanulás szervezése, a tanulás maga nem zavarhatja az elmélyülten játszókat, de a játszó sem zavarhatja a nyugodt tanulást. Minden gyerek azt a tevékenységet végzi háborítatlanul, amelyet önként, önmaga választott.

- Együttjátás a gyerekekkel, mindig abból kiindulva, hogy a játészó csoportnak mire van szüksége. Az együttjátás nem lehet beavatkozás, nem korlátozhatja a gyermekek önállóságát. Az együttjátás nagy jelentőségű, mivel az óvodapedagógus magatartása, viselkedése, kommunikációja, megnyilvánulásai, egész személyisége modell a gyerekek számára. Nem kívülről álló külső, hanem a játékélménybe beépülő belső modell, ami segíti a mintával azonosulást. Az óvodapedagógus nem irányító szerepet vállal, nem korlátozza a téma és eszközválasztást. Az együttjátás arra is jobban lehetőséget ad, hogy az

óvodapedagógus " belülről " segítse a gyerekek saját elképzeléseinek megvalósítását, megértse a gyerekek viselkedését, megtalálja a mélyen rejtőzködő okokat, segítsen a feszültségek önmegoldó levezetésében.

Az együttjátzás iránti igény fokozottabb 3 éves korban, majd a szabályjátékoknál (nagyobbaknál) ismét erőteljesebb.

Az óvodapedagógus irányító, segítő, ötletadó szerepe mindig a játszó igényeihez igazodjon. Az irányítás nem lehet, nem válhat állandó fegyelmezéssé.

A túlírányított csoport kevesebb viselkedési próbálkozásra kap lehetőséget, csökken a szereptanulási esély, a gyermek önállósága.

- Különböző fejlettségű gyerekek együttjátzásának segítése.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyerekek játéktevékenységének helyét úgy alakítsa ki, hogy a másik csoport gyerekeinek biztosítsa a zavartalan átjárást a csoportszobán keresztül a mosdóba, öltözőbe. Vegye figyelembe a játékeszközök, játéksarkok megválasztásánál a szűk csoportszobákat, tegye lehetővé a különböző fejlettségű gyerekek zavartalan játékát.

1.2 Az epochális tanulási rendszer

Az epochális tanulás olyan rendszer, amelyben:

- a testnevelés kivételével minden tervezett tanulás kötetlen, mert ez az a szervezeti forma, amelyben a 3 - 7 éves korú gyermekek képességei jobban aktivizálódnak, amelyben megőrizhetik autonómiájukat,
- önként, de egyszerre maximum hat-nyolc gyerek vehet részt,
- elkerülhető, hogy legyenek olyan gyerekek (tankötelesek), akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatban.

A tanulási tevékenység szervezése epochákban történik, környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem és matematika tanulás epochák vannak, melyek helyét és idejét a tanévben az aktualitás (pl.: évszak) határozza meg.

Ez azt jelenti, hogy a környezeti és matematikai tanulás ciklusokba rendeződve követi egymást. Egy epochába sorolt témakör (pl.: őszi) anyagával több hétig (2, 3, akár 4 hét is) lehet foglalkozni folyamatosan. A naponta ismétlődő feldolgozás megteremti a folyamatos gyakorlás feltételeit, de azt is eredményezi, hogy a témakör feldolgozása mindig az egészről indul, majd a részek egymásra építésével az egészhez tér vissza. Epochális

feldolgozás eredményeként megszűnt az ismeret- és tapasztalatszerzés mozaikolása, foglalkozásokra szétszedése.

A témakör feldolgozásának mélységét mindig az epochális tanulásban résztvevő gyerekek egyéni fejlettsége határozza meg.

A gyerekek öntevékenyen vesznek részt a tanulásban, a folyamatos, egymásra épülő, fokozatosan gazdagodó, koncentrikusan bővülő tapasztalatszerzés eredményeként lépcsőről lépésre felfedezik az oksági viszonyokat, összefüggéseket, képesek azonosságok, különbözőségek meglátására, általánosításra, konkretizálásra és adott vagy választott szempont szerinti osztályozásra.

Az epochákat témakörönként kell kialakítani, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a zenei- és a mese, vers anyagot, ábrázoló technikát, testnevelést.

A témakör anyagát hetekre kell bontani úgy, hogy feldolgozásuk kövesse a tapasztalatszerzés és világlátás általános elveit, az általánostól indulva, a részleteken át vissza az egészig.

Az óvodapedagógusok kötetlen, mikrocsoportos - vegyes életkorú csoportokban - egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenységet szerveznek, maximum 8 gyermek részvételével, négy napon keresztül, azonos témával, egyénekre szabott feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel.

A részvétel négy napon át a gyermekek számára lehetőség, eldönthetik, melyik napon vagy egy héten át hányszor vesznek részt a tanulási tevékenységben. A negyedik napon az óvodapedagógus tanulni hívja azokat, akik addig önként nem vettek részt és 5-7 évesek.

A bevonás minden tevékenységre (mese, ének-zene, ábrázolás, matematika, környezet) vonatkozik. Helyes, ha az óvodapedagógus arra is felfigyel, ha egy négyéves gyermek soha nem vesz részt a tanulásban, és igyekszik az okokat megtalálni.

A tanulási tevékenységet játékidőben, jól elkülönített, a tanulásnak fenntartott helyen naponta - megközelítőleg - azonos időben szervezzük.

Az óvodapedagógusnak ki kell alakítania a nyugodt tanulás feltételeit:

- ☐ elmélyülten játszó gyermekcsoport
- ☐ jól átgondolt szokásrendszer (pl.: halk beszéd, tapintatos viselkedés ... stb.)
- ☐ célszerűen berendezett csoportszoba, viszonylagosan elkülönített tanulóhellyel.

Epochákban szervezett tanulási folyamat rendje egy hétre lebontva

hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek	
verselés-	rajzolás,	rajzolás,	rajzolás	mozgás	
mesélés,	festés, mintázás	festés, mintázás	festés, mintázás	munka jellegű	
ének-zene,	kézimunka	kézimunka	kézimunka	tevékenység	
énekes játék	verselés,	verselés,	verselés,		
JÁTÉK	mesélés	mesélés	mesélés		
környezet/	ének-zene,	ének-zene,	ének-zene		
matematika	énekes játék	énekes játék	énekes játék		
láb torna	környezet/	környezet/	környezet/		
	matematika	matematika	matematika		
				gyermektánc	

1.2.1. Az epochális tanulási rendszer jellemzői, pozitívumai

Az óvodapedagógusok ciklusmegosztásban dolgoznak. Ez azért indokolt, mert saját tárgyukban, (környezet, vagy matematika) folyamatosan követni tudják a gyerekek tapasztalatszerzését, ismereteinek bővülését, képességeinek fejlődését. Követni tudják az egész éves és az évenként egymásra épülő folyamatot. Saját ciklusanyaguk mellett ismerniük kell a párjuk munkáját is, mert hiányzás esetén egymást helyettesítik. Az együttműködés elengedhetetlen a gyerekek érdekében.

Osztatlan életkorú csoportokban a fejlesztés az egyéni fejlettségre épül. Belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a gyerekek egy sajátos megismerő folyamatban, kivéve azokat, akik önként nem kapcsolódnak be, és tankötelesek. Számukra esetenként kötelezővé válhat a részvétel, hisz nem maradhatnak ki rendszeresen a szervezett tapasztalatszerzésből.

Egyszerre kevés gyerek vesz részt a szervezett tanulásban (6-8 fő), az óvodapedagógus minden gyerek tevékenységét külön - külön figyelemmel kíséri, kiküszöböli a

sikertelenséget, kudarcot, növelve a gyerek önbizalmát, mely fokozza aktivitását, teljesítményét.

Segítséggel vagy önkorigálással javíttatja a hibát, rávezet a sikeres megoldásra, az iskolába menőket fokozottan önellenőrzésre buzdítja.

Fontos, hogy a gyerekekben pozitív viszony alakuljon ki a megismeréshez, ezen belül a tanuláshoz, azaz szeressenek, akarjanak tanulni. A kudarc, sikertelenség azt a kíváncsiságot, érdeklődést oltja ki a gyerekből, ami az óvodáskor oly szembetűnő jellemzője, ha megfelelő tanulási feltételeket teremtünk számukra. Ezért a tanulásban - nem a szocializációs folyamatban - a gátló kudarcok kiküszöbölésére kell törekedni, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket az újabb örömteli megismerő, tapasztalatszerző tevékenységre, tehát önmaga fejlődésének rugójává válik. Az óvodapedagógusnak pontosan tudnia kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhat ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményhez jusson, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek.

Az óvodapedagógus mindig meggyőződik arról, hogy a gyerek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra ösztönöz, kitartásra, újabb próbálkozásra buzdít, értékelésével erősíti a gyermekben a reális önbizalmat, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez.

Az epochális tanulási folyamatban megsokasodott a beszédhelyzetek száma, fokozódik a gyerekek beszédkedve. Az óvodapedagógus úgy irányítja a beszélgetést - kiemelt módszernek tekintjük főleg a környezeti ciklusban -, hogy a gyermekek kérdezhessenek, mert számunkra kérdéseikkel jelzik, hogy érdeklődésük adott esetben mire irányul. A tanulás időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődésétől függ. Epochális rendszerben egy héten át akár négyszer is részt vehetnek a tanulási tevékenységben, folyamatos gyakorlásra van lehetőség.

A gyermekek általában más-más feladatot kapnak, esetenként lehet azonos is, vagy a másik gyermek előző játékát is megkaphatják, ha az óvodapedagógus szükségesnek tartja, vagy a gyermek kéri.

Az epochális tanulási folyamatban (matematika, környezet benti feldolgozása) a gyermekek az óvodapedagógus által tervezett játékokon, játékos feladatokon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket.

A BERCSÉNYI UTCAI TELEPHELY EGYEDISÉGE A NEVELÉS TEKINTETÉBEN

Az óvodáskorú gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda tehát a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba - a kisiskolás korba- való átlépés belső, pszichikus feltételei.

A nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével (ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy a gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Nevelésünk „gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.”

Pedagógiai szemléletünk központjában mindenkor a gyermek áll.

Szeretnénk, hogy gyermekeink:

- érdeklődők, kreatívak, kiegyensúlyozottak, derűsek legyenek,
- egyéni képességeikkel, értékeikkel legyenek tisztában, keressék azokat másokban is,
- nagyfokú toleranciával rendelkezzenek, a másságot előítéletek nélkül fogadják el,
- testileg, lelkileg, szellemileg egészséges személyiségű gyerekekké váljanak.

Óvodaképünk:

Nevelésünk alapja a szeretet, bizalom feltételek, előítéletek nélkül.

Célunk olyan óvodai élet megszervezése, melyben:

- befogadó attitűd szemlélet jellemzi nevelésünket, azaz nyitottak vagyunk a családok felé és tágabb környezet felé egyaránt,
- a pedagógusok, dajkák, pedagógiai asszisztensek egymást kiegészítve, erős kohézióban nevelik gyermekeinket,

- a hátránycsökkentő pedagógiai attitűd természetes számunkra, mellyel az esélyegyenlőséget biztosítjuk minden gyermek számára,
- biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét,
- a gyermeki személyiségnek és fő tevékenységének, a játéknak és azon belül a szabad játéknak maximális tisztelete jellemzi mindennapi munkánkat,
- a gyermeki személyiséget nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, érzelmi biztonság veszi körül, mely a bizalom kialakításának, kialakulásának elengedhetetlen feltétele,
- a képességek, ismeretek fejlesztéséhez, fejlődéséhez biztosítjuk a széleskörű tapasztalatszerzést, a változatos élményszerzés lehetőségét, melyekkel közvetett módon segítjük az iskolai beilleszkedést,
- alapszemléletünket a környezettudatos szemlélet hatja át,
- igazodunk a gyermek egyéni képességeihez, készségeihez, mely a képességfejlesztés és tanulásszervezés alapja.

Nevelési céljaink:

A gyermekek fejlettségének, adottságainak, alapvető testi-lelki szükségleteinek megfelelően kiemelt céljaink:

- az érzelmi biztonság burokközpontjában individualizálva szocializálás, valósuljon meg az egyéni eltérések, másság értéként történő megközelítése, a bizalmon, teljes elfogadáson alapuló identitástudat-alakítás, szocializálás,
- az egészséges életmódra nevelés illetve az egészség-megőrzési szokások megalapozása, alakítása,
- anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása,
- a környezettudatos magatartás kialakításához, a környezet védelméhez, megóvásához és fenntarthatóságához kapcsolódó szokások alakítása.

Legfőbb alapelveink:

- gyermek és tevékenység központúság,
- integrált/befogadó nevelés,
- egyéni képességekre épülő differenciált fejlesztés,
- egyéni eltérések értéként történő elfogadása.

A Sajátos Nevelési Igényű gyerekek

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének felvállalásával kielégítjük a körzetünkben élő gyerekek szükségleteit. A korai felismerés és fejlesztés egyre fontosabb szerepet játszik nevelésük – oktatásuk sikerében.

A sajátos nevelési igényű gyermek különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő és speciális irányú ellátásban kell, hogy részesüljön, attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

Amennyiben a gyermek tankötelezettségét sajátos nevelési igénye miatt nem tudja teljesíteni, attól az évtől, amelyben az 5. életévét betölti, az óvodai nevelési év első napjától kezdődően a fejlődését biztosító, fejlesztő felkészítésben vesz részt. A képzési kötelezettség a tankötelezettség fennállásának végéig tart, idejének meghosszabbításáról a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

A szülő kötelessége a szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési – oktatási intézménybe íratni.

A sajátos nevelési igényű gyerekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a kívánt fejlettségi szint, melynek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait.

VII. Gyermekvédelmi feladatok

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003. évi CXXV. Valamint az 1997. évi XXXI. a Gyermekek Védelméről és a Gyámügyi igazgatásról szóló törvények.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki jogok tiszteletben tartása, védelme, erősítése, érvényre juttatása.

A gyermekeknek joga van:

- A nevelési és oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák.
- Óvodai napirendjét életkorának megfelelően alakítsák ki (játékidő, levegőztetés, pihenőidő, étkezés, testmozgás).
- A gyermek emberi méltóságának és személyiségének tiszteletben tartása érdekében nem vethető alá embertelen, megalázó büntetésnek, testi fenyegetésnek, zaklatásnak, idetartozik az étel erőltetése, a levegőztetés megvonása is. A gyereket közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- A gyerek joga, hogy képességének, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön.
- Vallási és világnézeti, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, fogyatékosága, egészségi állapota nem sérthető.
- A gyerek nevelése és oktatása az intézmény pedagógiai programja alapján történik, mely szerint az ismeretek közlését, átadását, tárgyilagosan és többoldalúan kell megvalósítani. Biztosítani kell a foglalkozásokon való részvételét.
- A gyerek cselekvési szabadságát, családi életéhez, magánéletéhez való jogát az óvoda nem korlátozhatja, de a gyerek ezen jogának gyakorlása közben nem veszélyeztetheti saját, illetve társai, az óvoda alkalmazottainak egészségét, testi épségét. Nem akadályozhatja viselkedésével a többiek művelődéshez, fejlődéshez való jogát.

A gyermek szüleitől, vagy más hozzátartozójától csak a saját érdekében, törvényes, meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okokból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.

A gyermeki jogok védelme: a gyermeki jogok védelmére köteles minden olyan természetes és jogi személy, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, a gyermek ügyeinek intézésével foglalkozik.

Szülői jogok és köteleességek

- A szülő joga, hogy megismerje a nevelési – oktatási intézmény pedagógiai programját, szervezeti és működési szabályzatát, házirendjét és tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról.
- Joga, hogy saját gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, a gyermek neveléséhez tanácsokat és segítséget kapjon.

- Az intézmény vezetője és a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon.
- Kezdeményezheti szülői szervezet létrehozását és abban tevékenyen közreműködhet.
- A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon a gyermeke testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Biztosítsa gyermeke zavartalan és rendszeres óvodába járását 3 éves kortól.
- *Az óvodába járás:*

2014. szeptember 01-jétől 3 éves kortól kötelező óvodába járást ír elő a Nemzeti köznevelési törvény.

Nkt.8. §

(2) „A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 3. életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.”

A kötelező óvodába járás 2014. szeptember 01-től hatályos, tehát azokra a gyermekekre vonatkozik, akik 2011-ben születtek és 2014. augusztus 31-ig betöltik a 3. életévüket. Lehetséges felmentést kapni, a három éves kortól történő óvodába járás alól. A felmentést a szülő kezdeményezheti, és a jegyző adhatja meg az óvodavezető és a védőnő egyetértésével.

Nkt.8. §

„A jegyző – az egyházi és magánfenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szemelőt tartva az 5. életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja”.

Tankötelezettség:

Nkt.45. §

45. (2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 6. életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.

(4) A tankötelezettség kezdetéről

a.) az óvoda vezetője

b.) ha a gyermek nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság

c.) az óvoda, az iskola vezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt.

- Amennyiben a szülő a gyermeket másik óvodába kívánja elvinni, akkor az új óvoda igazolasát meg kell kérni. A visszajelzés hiányában értesíteni kell az illetékes jegyzőt.
- Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését és a tőle elvárható módon segítse a fejlődés folyamatát, valamint a gyerek közösségbe való beilleszkedését, a közösségi élet szabályainak elsajátítását.
- Rendszeresen tartson kapcsolatot a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal és részükre az együttnevelés érdekében a szükséges tájékoztatást adja meg.
- Tartsa tiszteletben az óvoda dolgozóinak emberi méltóságát és jogait.

Célunk:

A prevenció, a periférián élő gyermekek esélyegyenlőségének növelése, a gyermeki jogok és érdekek érvényesítése, testi- lelki egészségüknek és a családban történő nevelésüknek elősegítése, szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Kiemelt figyelmet kell fordítanunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.

Feladatunk:

- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű veszélyeztetett gyermekek és családok segítése.
- A gyermekek fejlődését korlátozó ártalmak kiszűrése, külső speciális szakemberek bevonásával /Pedagógiai Szakszolgálat által biztosított logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus/.
- Külső segítőkkel, gyermekvédelmi szervekkel, intézményekkel való kapcsolattartás, együttműködés

A társintézményekkel való kapcsolattartás mélyítése (bölcsőde, iskolák, óvodák) a prevenció minden gyermekre való kiterjesztése.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.

- Hátrányos és veszélyeztetett helyzetet felismeri.
- Szükség esetén megfelelő szakemberhez, intézményhez irányítja, megszervezi a gyermek felzárkóztatását.
- Biztosítja a gyermekek differenciált és egyéni fejlesztését.
- Figyelemmel kíséri a gyermek rendszeres óvodába járását.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást megvalósítja (a gyermek fejlődési lapjain feljegyzést készít)
- A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő,- óvó intézkedésre javaslatot tesz.
- Közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Nevelési év elején megtervezi az adott év gyermekvédelmi feladatait.
- Az óvodapedagógusok segítségével felméri a veszélyeztetett gyermeket.
- Nyilvántartást vezet a HH/HHH gyermekekről.
- Kapcsolatot tart a Hajdúhadházi Család- és Gyermekjóléti Központtal
- Koordinálja a probléma kezelését, feljegyzí a családokkal kapcsolatos intézkedéseket.
- A gyermekek és a családok anyagi és szociális helyzetéből fakadó különbségeit a család és más intézmények bevonásával, fenntartó közreműködésével a lehető legkisebbre csökkenti.
- A fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megbeszélése.
- Részt vesz a Hajdúhadházi Család- és Gyermekjóléti Központ által kezdeményezett esetmegbeszélésen.

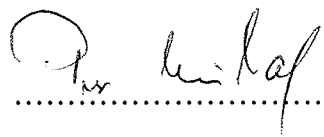
Az óvodavezető feladata:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermek mindenk felett álló érdekének érvényesítése és az érvényesítés ellenőrzése.
- Kapcsolat felvétele az illetékes Hajdúhadházi Család- és Gyermekjóléti Központtal.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.

- Rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, a családsegítővel és az érintett óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet, és a megfelelő intézkedéseket megteszi.
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükséges szerint segítséget nyújt (gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek).
- Írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős, és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.
- Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

Hajdúhadház, 2018. július 10.

.....
Intézményvezető

VIII. Legitimációs záradék

1. Elfogadó határozat

Az intézmény Nevelőtestülete a Pedagógiai Programot megismerte, nevelőtestületi értekezleten megvitatta és elfogadta.

Hajdúhadház, 2018. július.10.

.....
Salduti János
Nevelőtestület képviselője

2. Egyetértési nyilatkozat

A Köznevelési törvény értelmében biztosított jogánál fogva a Szülői Munkaközösség kijelenti, hogy az intézmény Pedagógiai Programjának tartalmával egyetért.

Hajdúhadház, 2018. Július. 10.

.....
Lakatos Ágnes Róza
SZMK elnöke

3. Jóváhagyás

A Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő testülete a Köznevelésről szóló értelmében biztosított jogánál fogva a Hajdúhadházi Városi Óvoda Pedagógiai Programját a év hó nap számú határozatával jóváhagyta.

Hajdúhadház, 2018. hó nap

.....
Fenntartó képviselője

Tartalomjegyzék

I. Bevezető	2. o.
1.1. Bemutakozó	2. o.
1.2. Helyzetelemzés.....	2. o.
II. Gyermekkép, Óvodakép.....	4.o.
2.1. Gyermekkép.....	4. o.
2.2. Óvodakép.....	5. o.
III. Helyi nevelési programunk feladatai.....	5. o.
3.1. Általános feladataink.....	5. o.
Egészséges életmód alakítása.....	5. o.
Érzelmi nevelés és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	6. o.
Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	6. o.
3.1.1 Az egészséges életmód alakítása	7. o.
3.1.2 Az érzelmi nevelés és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	15. o.
3.1.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	20. o.
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	25. o.
4.1. Személyi feltételek.....	25. o.
4.2. Tárgyi feltételek.....	26. o.
4.3. Az óvodai élet megszervezése	27. o.
4.4. Az óvoda kapcsolatai.....	31. o.
4.4.1. Család-óvoda.....	31. o.
4.4.2. Kapcsolattartás egyéb nevelési, oktatási szakszolgálati, kulturális intézményekkel...	34. o.
4.4.3. Kapcsolattartás a Nemzetiségi Önkormányzattal.....	35. o.
V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	35. o.
5.1. Játék	35. o.
5.2. Verselés, mesélés	39. o.
5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	42. o.
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	45. o.
5.5. Mozgás	50. o.

5.6. Külső világ tevékeny megismerése 57. o.

5.7. Munka jellegű tevékenységek 64. o.

5.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás..... 67. o.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére73.o.

**VII. A HAJDÚHADHÁZI VÁROSI ÓVODA TELEPHELYEINEK EGYEDI
SAJÁTOSSÁGAI:.....75.o.**

VII. Gyermekvédelmi feladatok 83. o.

VIII. Legitimációs záradék 88. o.